

Ortaokul Öğrencilerinin Büyülü Gerçekçi Çocuk Romanlarını Okuma Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma

Secondary School Students' Reading Experiences of Magical Realist Novels: A Qualitative Study

Rahime Şener¹, Erhan Şen^{*2}

Öz

Temel nitel araştırma deseniyle yapılandırılan bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarını okuma deneyimlerini ortaya koymaktır. Veriler öğrenci günlükleri ve görüşmeler yoluyla toplanmış, içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çalışma grubunu 14 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma sürecinde katılımcılara toplam yedi büyümlü gerçekçi çocuk romanı okutulmuştur. Araştırma bulguları, öğrencilerin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarına yönelik tepkilerinin çok boyutlu bir yapı sergilediğini göstermektedir. Duygusal tepkiler açısından öğrencilerin en yoğun olarak üzüntü yaşadıkları, bunu şaşkınlık ve mutluluğun izlediği belirlenmiştir. Öğrenciler, zorbalık, aile içi baskı ve dışlanma gibi olumsuz durumlara dikkat çekmiştir. Bununla birlikte Ay'da yaşamak, uçmak ve hayvanlarla konuşmak gibi olağanüstü durumlara yönelik arzuların öne çıktığı; yardımlaşma ve yoksulluğun sona ermesi gibi toplumsal beklentilerin de ifade edildiği görülmüştür. Katılımcıların karakterlere yönelik ilgisinde kişilik özellikleri ve sıra dışı yetenekler öne çıkarken, anlatı öğeleri açısından paranormal olaylar ve olağan dışı varlıkların dikkat çektiği belirlenmiştir. Sonuç olarak, büyümlü gerçekçi çocuk romanlarının katılımcılar özelinde bilişsel ve duyuşsal süreçlerle ilişkili bir okuma deneyimi sunduğuna ve gerçek yaşama yönelik duyarlılıkla bağlantılı olabileceğine işaret eden bulgular elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: çocuk edebiyatı, büyümlü gerçekçilik, okuma deneyimi.

Abstract

This study, designed as a basic qualitative study, aims to explore secondary school students' reading experiences of magical realist children's novels. Data were collected through student journals and interviews and analyzed using content analysis. The study group consisted of 14 secondary school students. During the research process, participants were asked to read a total of seven magical realist children's novels. The findings indicate that students' responses to magical realist children's novels are multidimensional in nature. In terms of emotional responses, sadness emerged as the dominant emotion, followed by surprise and happiness. Students also drew attention to negative situations such as bullying, family pressure, and exclusion. In addition, aspirations related to extraordinary experiences—such as living on the Moon, flying, and communicating with animals—were prominent, alongside social expectations, including increased cooperation and the end of poverty. Regarding character engagement, personality traits and extraordinary abilities stood out, while in terms of narrative elements, paranormal events and unusual entities were particularly salient. In conclusion, the findings suggest that magical realist children's novels offer a reading experience associated with students' cognitive and affective processes and may be linked to the development of sensitivity toward real-life issues.

Keywords: children's literature, magical realism, reading experience.

Başvuru tarihi: 04/01/2026 | **Kabul tarihi:** 10/06/2026

Araştırma Makalesi / Research Article

Önerilen atf: Şener, R., & Şen, E. (2026). Ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarını okuma deneyimleri: nitel bir araştırma. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 492-522. <https://doi.org/10.52826/mcbuefd.1856095>

***Sorumlu yazar:** senn.erhan@yahoo.com

Not: Bu çalışma, birinci yazar tarafından ikinci yazarın danışmanlığında yürütülen yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹ Küçücek Cumhuriyet Ortaokulu, Sakarya, Türkiye

^{*2} Sorumlu yazar: Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Van, Türkiye

Ortaokul Öğrencilerinin Büyülü Gerçekçi Çocuk Romanlarını Okuma Deneyimleri: Nitel Bir Araştırma

Giriş

Edebiyatın işlevi tarih boyunca sürekli tartışma konusu olmuştur. Kimileri için yaşamın düş kırıklıklarına ve haksızlıklarına karşı bir tepki kimileri için gerçekliği dil aracılığıyla kavramanın bir aracı olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda, bireyler gerekçesi ne olursa olsun edebiyatın sunduğu olanaklara örgün ya da yaygın ortamlarda başvurmuştur. Edebiyat, estetik bir edim olarak bireye sınırsız bir anlam ve deneyim alanı sunmaktadır. Bennett ve Royle (2020) edebiyatın kişiyi hiçbir şeye bağlamadığına bilakis özgür kıldığına ve dikkate değer olanaklar sunduğuna, öbür disiplinlerden çok daha büyük bir oranda düşünsel bir özgürlük uzamı yarattığına; hayale, deneye ve keşfe açık olduğuna dikkat çekmektedir. Bu yönden insan yaşadığı çağın güçlükleriyle başa çıkmakta zorlandığı, sözlerin gücünü yitirdiği anlarda edebiyatın dünyasına sığınmıştır.

Edebiyat yetişkinlere olduğu kadar çocuklara da bir deneyim alanı yaratmaktadır. Özellikle onun ilgi ve gereksinimlerini karşılayan, çocuğun özneleşme sürecini destekleyen çocuk edebiyatı yapıtlarının pedagojik değeri yadsınmaz bir olgudur. Alan uzmanları (Aslan, 2019; Oğuzkan, 2006; Sever, 2021; Şen, 2021; Şirin, 2014) çocuk edebiyatını; çocuk gerçekliği ve çocuğa görelilik ilkesi çerçevesinde kurgulanan yapıtlar, çocuk okuru keşfe yönlendiren, düş ve düşüncesini zenginleştiren, dilsel ürünler olarak tanımlamışlardır. Çocuğun imgesel olarak başka dünyalara yolculuğa çıkması çocuk edebiyatının temel işlevlerinden biridir. Sayfalarda sözcüklerle var olan dünya, çocuğun dünyayı başka perspektiften görmesine aracılık eder. Bununla birlikte çocuğun okuma sürecinde deneyimlediği dünya yazınsal türlere göre farklılaşmaktadır. Örneğin; bilim kurgu türünde daha teknolojik ve mekanik bir dünya öngörüsü takip edilirken, fantastik anlatılarda gerçek dünyanın ontolojik sınırlarını aşan bir dünya vardır. Bu yönden gerçek dünyayla bağını koparmadan büyülü bir evren sunan büyülü gerçekçi anlatılar ayrı bir konuma sahiptir.

Büyülü gerçekçilik, gündelik yaşamın gerçekliği ile olağanüstü öğeleri bir arada sunan ve bu öğeleri anlatı içerisinde doğal bir biçimde bütünleştiren bir anlatım tarzıdır. Bu yazınsal yaklaşım, bireyin gündelik yaşamda karşılaştığı sorun ve deneyimlerin olağanüstü öğeler aracılığıyla farklı bir bakış açısıyla yeniden anlamlandırılmasına olanak tanımaktadır. Büyülü gerçekçilik kavramı tarihsel süreç içerisinde farklı disiplinlerde kullanılmıştır. Arargüç'e (2016) göre büyülü gerçekçilik kavramına ilk kez Novalis tarafından felsefi bağlamda yer verilmiştir. Zamora (1995) ise terimin ilk olarak görsel sanatlar alanında ortaya çıktığını belirtmektedir. Alman sanat eleştirmeni Franz Roh, 1925 tarihli bir makalesinde Post-Ekspresyonist olarak tanımlanan ressamlar için "Magischer Realismus" (Alm. büyülü gerçekçilik) kavramını kullanmıştır. Roh, bu terim aracılığıyla söz konusu sanatçıların estetik anlayışlarına hâkim olan soyut eğilimlerin ardından yöneldikleri figüratif yaklaşımları vurgulamayı amaçlamıştır. Walter (1993'ten akt. Ulusoy Aranyosi, 2011) büyülü gerçekçilik kavramının edebiyat alanında ilk kez Massimo Bontempelli tarafından tanımlandığına dikkat çekmektedir. Bontempelli, edebiyatın temel işlevinin gerçek ile düşsel olanı bir araya getirmek olduğunu savunurken "le monde réel" (Fr. gerçek dünya) ve "le monde imaginaire" (Fr. düşsel dünya) kavramlarına başvurmuştur. Benzer biçimde Kisiltsın (2011'den

akt. Kına, 2026) büyüü gerçekçilik anlayışının köklerinin romantizm ve ekspresyonizm akımlarına dayandığını ifade etmektedir. Aynı araştırmacıya göre terimin kuramsal temelleri, Massimo Bontempelli'nin Novecento dergisindeki çalışmalarına uzanmaktadır. Bununla birlikte büyüü gerçekçilik anlayışı, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren edebiyat dünyasında yoğun biçimde tartışılmaya başlanmıştır.

Büyüü gerçekçilik kavramında karşıt anlam taşıyan “büyü” ve “gerçek” sözcüklerinin bir araya gelmesi bu kavramın tanımlanmasını güçleştirmektedir. Bununla birlikte birbirine karşıt görünen iki ögenin aynı yapı içerisinde bir arada bulunması büyüü gerçekçilik anlayışının en belirgin özelliklerinden biri olarak öne çıkmaktadır (Karagöz, 2025). Dolayısıyla bu yaklaşım, “temsil edilen dünyaya inmeyen, onun arkasında saklanan ve titreyen gizem” olarak tanımlanmakta; “hayal ve gerçekliğin insanın iki kutbunu meydana getirdiği ve bu kutupların manyetizması yoluyla oluşan” bir yapı olarak değerlendirilmektedir (Ateş, 2023). Büyüü gerçekçilikte gerçeklik ve büyü uyumlu bir biçimde bütünleşmektedir. Büyüü kategoriler, gerçek dünyaya ait karakterler üzerinde herhangi bir şaşkınlık yaratmaz. Anlatı dünyasında mitsel, efsanevi ve doğaüstü olaylar egemen olup tekrar, abartı, benzetme, sözlü gelenekler gibi yoğun bir çeşitlilik barındırır (Yıldırım, 2011). Bu açıdan büyüü gerçekçi metinlerde gerçek ve büyü iç içe geçmekte, karakterler olağanüstü olaylara tepkisiz olup doğaüstü olayları sorgulamamakta, bunları doğal bir şeymiş gibi kabul etmektedirler.

Büyüü gerçekçi romanlarda anlatılan dünyada olağan dışı karakterler, durumlar, olaylar, metafizik durumlar yaşamın doğal parçasıymış gibi aktarılmaktadır. Anlatılan dünyanın sınırları gerçekle hayal arasında olup belirsizdir. Emir ve Diler (2011) büyüü gerçekçi romanlarda zaman algısının esnek olduğuna, geleneksel kronolojik zaman yerine geçmiş ve geleceğin iç içe geçtiğine, döngüsel bir zaman kullanıldığına dikkat çekmektedir. Ancak mitsel mekânların kullanımı ve geçmişe dönüş (flashback) ve geleceğe gidişler (flashforward) sayesinde oluşturulan çevrimsel bir zaman algısı mevcuttur. Ekin ve Sarıbaş'a (2021) göre büyüü gerçekçilik, anlatıcının ketum bir tutum sergilediği; karakter, zaman ve mekâna ilişkin ayrıntılandırmaların sınırlı tutulduğu bir anlatı yapısına sahiptir. Bu anlayışta zaman çoğunlukla kronolojik bir akış takip etmediği gibi zaman ve mekân belirsizliği de ayırt edici bir özellik olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca çevre betimlemeleri ve mitsel öğeler yoğun biçimde kullanılmakta; halk hikâyeleri, masallar, efsaneler, destanlar ve düşler aracılığıyla yazılı ve sözlü kültürden beslenilmektedir. Bunun yanı sıra büyüü gerçekçi anlatılar, gündelik yaşam içerisindeki gizemi görünür kılmakta, çocuksu öğelere yer vermekte ve tanrısal anlatıcı dilinden yararlanmaktadır. Anlaşılacağı üzere büyüü gerçekçi anlatılar, düş ile gerçeği iç içe geçiren bir anlatım anlayışı ve olağanüstü öğelerin gündelik yaşamın doğal bir parçası olarak sunulmasıyla belirginlik kazanmaktadır. Bu yönüyle büyüü gerçekçilik, ilk bakışta fantastik anlatılarla benzerlik gösterebilmektedir. Nitekim Yılmaz ve Ulusoy (2025) fantastik anlatılar ile büyüü gerçekçilik anlayışının kimi zaman iç içe geçmiş yazınsal türler olarak değerlendirildiğine ve bu nedenle sıklıkla birbirine karıştırıldığına dikkat çekmektedir. Ancak her iki anlatı türü; doğaüstü öğelerin kurgudaki işlevi, açıklanma biçimi, okurda oluşturduğu etki ve okurdan beklenen alımlama biçimi bakımından önemli farklılıklar göstermektedir.

Walter (1993'ten akt. Yıldırım, 2011) büyüü gerçekçiliği fantastikten ayıran üç nokta saptamaktadır. İlk olarak büyüü gerçekçilikte doğaüstü, doğal bir durummuş gibi karşılanmaktadır. Sonra gerçekliğin büyüü ve gerçekçi düzeyleri uyumlu bir bütünlük taşımaktadır. Son olarak yazar ketum bir

tavır takınmaktadır. Anlatıcı, olaylara açıklama yaparak gerçekliğin büyüğü kategorilerini sorgulayamaz. Emir ve Diler (2011) hem fantastik edebiyatta hem de büyüğü gerçekçilikte doğa ve doğaüstünün bir arada olduğuna dikkat çekmektedir. Fakat büyüğü gerçekçilikte doğal olanla yan yana bulunan doğaüstü öğeler okuru şaşırtmaz, doğaüstü öğeyle doğal olanla bütünleşip kaynaşmaktadır. Fantastik edebiyatta ise bambaşka bir yönelim vardır. Gerçeğe aykırı, apayrı bir dünya yaratıldığından, doğaüstü durum insanda şaşkınlık duygusu yaratır. Yıldırım (2011) fantastik anlatılardan farklı olarak büyüğü gerçekçilikte mantıksal çelişkinin çözümlendiğini belirtmektedir. Nitekim fantastiği fantastik kılan temel özellik birbirine zıt iki kodun aynı anda varlık göstermesidir. Doğaüstü ve gizemli olayların açıklanması durumunda bu karşıtlık ve fantastik durum ortadan kalkmakta, okurun yaşadığı tereddüt de sona ermektedir. Doğaüstünün açıklanmaması ise yazarın ketum tutumuyla ilişkilidir. Yazar, anlatının sonuna kadar herhangi bir açıklama yapmayarak okurun metin boyunca tereddüt yaşamasını sağlamaktadır.

Erdem'e (2011) göre büyüğü gerçekçi anlatılarda şaşkınlık, karakterlerden çok okurda ortaya çıkan bir etkidir. Bu tür anlatılarda olağanüstü durumlar, anlatı dünyasında sıradan ve doğal bir olay gibi sunulmaktadır. Örneğin; bir köpeğin konuşması, karakterler tarafından yadırganmaz ve gündelik bir durum olarak kabul edilmektedir. Ancak bu durum, anlatı dünyasının dışında kalan okur için şaşırtıcı bir etki yaratmaktadır. Dolayısıyla büyüğü gerçekçilikte şaşkınlık, karakterlerin değil, okurun deneyimlediği bir durum olarak belirlemektedir. Flores (1955'ten Akt. Özüm, 2009) büyüğü gerçekçi anlayışta yazarların masalımsı, mitik ve doğaüstü izleklerin yarattığı şaşkınlığı ve inanılmazlığı öylesine net bir doğallıkla ve gerçekçi bir dille anlattığını, okurun da olan biteni yadırganmayı hiç düşünmediğini vurgulamaktadır.

Büyüğü gerçekçi anlatıların okurda oluşturduğu bu deneyim alanı, çocuk edebiyatının çocuğun bilişsel, duyuşsal ve toplumsal gelişimini destekleyen işlevleriyle birlikte değerlendirildiğinde daha anlamlı hâle gelmektedir. Çünkü çocuk edebiyatı, çocuk okurun çok yönlü gelişimini destekleyen özgül alanlardan biridir. Sawyer'a (2012) göre edebiyat yapıtları çocukların yetkin (competent) öğrenciler ve anlayışlı yetişkinler olmalarına, yaşamlarını zenginlemesine ve varoluşlarının anlamını bulmalarına yardım etmektedir. Pulimeno vd. (2020) çocuk edebiyatının, çocuk okurun değerler sistemi oluşturmasına, eğitim-öğretim sürecinde motive olmasına ve yaşadığı içsel çatışmalar ile karşılaştığı problemlerle başa çıkmasına katkı sağlayan önemli bir deneyim alanı sunduğunu belirtmektedir.

Şen (2021) yazınsal yapıtlar aracılığıyla çocuğun önünde yeni ve canlı ufuklar açıldığını belirtmektedir. Böylece çocuk okur, yaşamı algılayış biçiminde ve kendisini değerlendirme sürecinde çeşitli dönüşüm ve değişimler yaşayabilmektedir. Özellikle yapıtlarda yer alan ahlaksal önermeler ve ikilemler, çocuğun kendi yaşamında karşılaştığı problemlerin üstesinden gelmesine yönelik estetik ve düşünsel çözüm yolları geliştirmesine katkı sağlamaktadır.

Çocukların ilgi ve gereksinimlerini karşılayan, gelişimsel özelliklerini önemseyen farklı anlayışla kurgulanmış yazınsal yapıtlar çocukla kitap arasındaki bağın güçlenmesini destekleyecek potansiyele sahiptir. Bu açıdan büyüğü gerçekliğin yarattığı derinlikli, gerçekle düşün harmanlandığı dünya çocuk okurun duyarlık edinmesine aracılık etmektedir. Bu yönden büyüğü gerçekçi çocuk romanları çocuk edebiyatının temel pedagojik amaçlarına hizmet etmektedir. Shatgreevan ve Mohanty (2025) büyüğü gerçekçilikte dile getirilemeyen ya da ifade edilmesi güç olan öğelerin görünür kılındığına dikkat çekmektedir. Bu yönüyle söz konusu anlatılar, bireyin direnç, empati ve daha derin bir anlayış geliştirmesine katkı sağlayan bir anlatı stratejisine dönüşmektedir. Canlı ve Aslan (2018) çocuk

edebiyatının temel amacının öğretmek değil, çocuklara duyarlık kazandırmak, onların güzele yönelik duygularını geliştirmek olduğuna dikkat çekmektedir. Aslan (2019) duyarlığın rastlantısal edinilmediğini belirtmektedir. Duyarlı bireylerin yetiştirilebilmesi için küçük yaşlardan itibaren duyuları ve duyguları devindiren, düşünceleri geliştiren, örtük biçimde değer ve erdemlerin önemini duyumsatan çocuk edebiyatı yapıtlarına gereksinim vardır. Sanatsal yapıtlarla bireyler arasında duygu ve düşünce ortaklığı, insancıl olma süreci daha derinleştirilebilir.

Çalışmanın Amacı

Çocuk edebiyatında büyülü gerçekçilik anlayışıyla kurgulanmış yapıtların, çocuklar tarafından nasıl alınıldığı önemli bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, ortaokul öğrencilerinin bu tür yapıtları okuma deneyimlerinin anlaşılması açısından değer taşımaktadır. Çalışmanın problem tümcesi “Ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçilik anlayışıyla kurgulanmış yapıtları okuma deneyimleri nasıl bir özellik sergilemektedir?” biçiminde tanımlanabilir. Bu kapsamda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

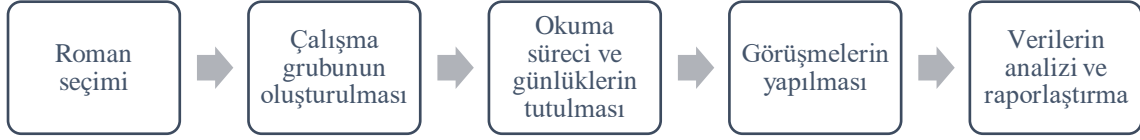
- (1) Büyülü gerçekçi çocuk romanları ortaokul öğrencilerinde hangi duygu durumlarını (şaşkınlık, mutluluk, üzüntü gibi) ortaya çıkarmaktadır?
- (2) Büyülü gerçekçi çocuk romanlarının ortaokul öğrencilerinde oluşturduğu duygular ile bu duyguları tetikleyen olay, durum ve öğeler arasındaki kesişim nasıl bir yapı sergilemektedir?
- (3) Büyülü gerçekçi çocuk romanlarında ortaokul öğrencilerinin hoşuna gitmeyen durum ve olaylar nelerdir?
- (4) Büyülü gerçekçi çocuk romanlarında ortaokul öğrencilerinin gerçekleşmesini arzuladığı durum ve olaylar nelerdir?
- (5) Büyülü gerçekçi çocuk romanlarında yer alan karakterlerin hangi özellikleri ortaokul öğrencilerinin ilgisini çekmektedir?
- (6) Büyülü gerçekçi çocuk romanlarında ortaokul öğrencilerinin ilgisini çeken olay, olgu ve durumlar nelerdir?
- (7) Ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarını önerdiği kişilerle önerme gerekçeleri arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?

Yöntem

Araştırma Deseni

Bu çalışma, temel nitel araştırma deseni ile yapılandırılmıştır. Merriam ve Tisdell (2016) nitel araştırmaları temel nitel araştırma, fenomenoloji, gömülü kuram, etnografi, anlatı analizi ve durum çalışması olmak üzere altı farklı desen altında sınıflandırmaktadır. Bununla birlikte eğitim, yönetim, sağlık ve sosyal hizmetler gibi uygulama odaklı alanlarda en yaygın yaklaşımın temel nitel araştırma olduğu görülmektedir. Bu bağlamda temel nitel araştırmalar, özellikle eğitim alanında en sık başvurulan nitel araştırma türlerinden biri olarak öne çıkmaktadır.

Araştırmanın uygulama süreci belirli aşamalar doğrultusunda planlanmış ve sistematik bir biçimde yürütülmüştür. Uygulama sürecinin bütüncül yapısını ve aşamalarını daha açık bir biçimde ortaya koymak amacıyla araştırma sürecini yansıtan model Şekil 1’de verilmiştir:

Şekil 1. Araştırmanın uygulama sürecini yansıtan model

Uygulama Sürecinin İşlem Basamakları

Roman seçimi

Bu araştırmada çalışma grubu oluşturulmadan önce süreç boyunca okutulacak büyüklü gerçekçi çocuk romanları tespit etmek için kitap katalogları, internet, yayınevlerinin siteleri incelenerek bir okuma listesi oluşturulmuştur. İnceleme sonucunda büyüklü gerçekçi 7 çocuk romanı (Alev Saçlı Çocuk/Christine Nöstlinger; Ay’a Tırmanan Çocuk/David Almond; Dev Şeftali/Roald Dahl; Garajdaki Giz/David Almond; Hayalperest/ Pam Munoz Ryan ve Peter Sis; Pippi Uzunçorap/Astrid Lindgren; Tombul Yürek/Susanna Tamaro) belirlenmiştir. Öncelikle belirlenen romanların büyüklü gerçekçi anlayışı yansıtmadığını denetlemek amacıyla alanyazındaki ilgili çalışmalar incelenmiş; bu çalışmalarda söz konusu yapıtların büyüklü gerçekçi özelliklerini ortaya koyan değerlendirmeleri dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda büyüklü gerçekçi anlatıların temel nitelikleri esas alınarak seçim yapılmıştır. Seçilen romanlarda, olağandışı durum ve olayların anlatı içerisinde gündelik yaşamın doğal bir parçası olarak sunulup sunulmadığı ve karakterler tarafından yadırganıp yadırganmadığı ayırt edici ölçüt olarak kabul edilmiştir. Böylece, seçilen romanlarda olağanüstü öğelerin gerçeklikle iç içe sunulması ve anlatı düzleminde sıradanlaştırılması temel seçim ölçütü olmuştur. Belirlenen romanlar çocuğa görelilik ve çocuk gerçekliği açısından değerlendirilmiş, romanların çocuğu duygusal ve zihinsel yönden örselemeyen (şiddet, cinsellik, argo ifadeler gibi.) bir içeriğe sahip olduğu görülmüştür. Aynı zamanda romanların hedef kitleye uygunluğu için alan uzmanlarından (2 Doç.- Türkçe Eğitimi) dönüt alınmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunun oluşturulması için ölçüt ve amaçlı örneklemeden yararlanılmıştır. Amaçlı örnekleme, çalışmanın amacına bağlı olarak bilgi açısından zengin durumların seçilerek derinlemesine araştırma yapılmasına olanak tanımaktadır. Belli ölçütleri karşılayan veya belli özelliklere sahip olan bir veya daha fazla özel durumlarda çalışılmak istendiğinde yeğlenir (Büyüköztürk vd., 2020). Çalışmaya katılacak öğrencilerin 6, 7 ve 8. sınıfta olması, bir eğitim-öğretim yılı içerisinde en az on kitap okumuş olmaları, ölçüt olarak ele alınmıştır. Bunun dışında söz konusu öğrencilerin okuma alışkanlığına sahip olup

olmadıklarının belirlenmesi için Türkçe dersi öğretmeninin görüşlerine, e-okul sistemindeki kitap okuma oranlarına başvurulmuştur. Çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo1. Çalışma grubuna ilişkin tanımlayıcı bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Yaş	Sınıf Düzeyi
K1	E		14
K2	K		14
K3	K	12	7
K4	K	12	7
K5	K	13	7
K6	K	13	8
K7	E	13	7
K8	E	13	8
K9	K	12	6
K10	E	11	7
K11	K	11	7
K12	K	12	8
K13	E	12	6
K14	K	13	6
Toplam	5	9	2
		5	5
		2	3
		6	5

Tablodan anlaşılacağı üzere çalışma grubunu, ortaokul düzeyinde öğrenim gören toplam 14 öğrenci oluşturmaktadır. Katılımcıların 5’i erkek, 9’u kız öğrencidir. Yaş dağılımı incelendiğinde 11 yaşında 2, 12 yaşında 5, 13 yaşında 5 ve 14 yaşında 2 öğrencinin yer aldığı görülmektedir. Sınıf düzeyi açısından katılımcıların 3’ü 6. sınıf, 6’sı 7. sınıf ve 5’i 8. sınıf öğrencisidir. Bu dağılım, çalışma grubunun ortaokul düzeyinde farklı yaş ve sınıf düzeylerini kapsayan bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Okuma süreci, günlüklerin tutulması ve görüşme

Nitel araştırma, katılımcıların deneyimlerinin, eylemlerinin ve bakış açılarının doğal ortamları içerisinde doğrudan anlaşılmasına olanak tanıyan bir yaklaşımdır. Bu doğrultuda söz konusu araştırmalarda verilerin toplanmasında görüşme, odak grup görüşmeleri ve gözlem gibi birincil veri toplama yöntemlerine başvurulmaktadır (Taherdoost, 2026). Bu araştırmada da verilerin toplanması için görüşme ve öğrenci günlüklerinden yararlanılmıştır.

Çalışmaya katılacak öğrenciler belirlendikten sonra okutulacak romanlar araştırmacılar tarafından temin edilmiş ve öğrencilere ödünç olarak verilmiştir. Katılımcılara toplam yedi büyüklü gerçekçi çocuk romanını okumaları için en az iki haftalık bir süre tanınmıştır. Okuma süreci araştırmacılar tarafından planlanan takvim doğrultusunda izlenmiş ve süreç öngörüldüğü biçimde tamamlanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin tamamı araştırmaya gönüllü olarak katılmış, tüm yapıtları okumuş ve araştırma sürecinden ayrılan herhangi bir katılımcı olmamıştır. Birinci araştırmacının görev yaptığı ortaokulda romanlar öğrencilere planlanan takvime uygun biçimde teslim edilmiş ve uygulama sürecinin düzenli şekilde yürütülmesi sağlanmıştır. Veri kaybını önlemek amacıyla öğrencilerden, okudukları yapıtlara ilişkin duygu ve düşüncelerini araştırmacılar tarafından hazırlanan öğrenci günlüklerine düzenli biçimde kaydetmeleri istenmiştir. Bu günlükler aracılığıyla öğrencilerin okuma sürecine ilişkin izlenimleri, dikkatlerini çeken noktalar ve duygusal tepkileri kayıt altına alınmıştır. Araştırma boyunca araştırmacılar sürekli iletişim hâlinde olarak okuma sürecini yakından takip etmiş, sürecin sağlıklı ve amaca uygun biçimde tamamlanmasını sağlamışlardır.

Araştırmanın bir sonraki aşamasında büyüğü gerçekçi çocuk romanları üzerine öğrencilerle araştırmacılar tarafından görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler sırasında katılımcıların karakter adlarını ya da olayları hatırlamakta zorlandıkları durumlarda ilgili kitaba bakmalarına izin verilmiştir. Görüşme formu hazırlanırken alan uzmanlarından destek alınmış; formda öğrencilerin kısa demografik bilgilerine, yapıtlarda hoşlandıkları ve hoşlanmadıkları karakterlere, bu karakterlere ilişkin gerekçelerine, okuma sürecinde yaşadıkları duygulara ve kurgudaki olay ya da durumlarla gerçek yaşamda karşılaşmak isteyip istemediklerine yönelik sorulara yer verilmiştir. Böylece araştırma süreci, veri toplama aşamaları ve uygulama basamakları yöntem bölümünde daha şeffaf ve izlenebilir biçimde açıklanmıştır. Çalışmaya katılan ortaokul öğrencileriyle gerçekleştirilen görüşmelerin sürelerine ilişkin bilgiler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Görüşme sürelerine ilişkin bilgiler

Katılımcı	Görüşme Süresi
K1	10 dk. 17 sn.
K2	13 dk. 43 sn.
K3	13 dk. 21 sn.
K4	14 dk. 41 sn.
K5	10 dk. 56 sn.
K6	13dk. 16 sn.
K7	18 dk. 59 sn.
K8	18 dk. 24 sn.
K9	15 dk. 35 sn.
K10	19 dk. 26 sn.
K11	11dk. 53 sn.
K12	16 dk. 56 sn.
K13	11 dk. 44 sn.
K14	13 dk. 45 sn.

Görüşme süreleri incelendiğinde görüşmelerin yaklaşık 10 ila 19 dakika arasında değiştiği; görüşmelerin ortalama süresinin yaklaşık 14 dakika olduğu görülmektedir. Bu sürenin, katılımcıların okuma deneyimlerine ilişkin görüşlerini ayrıntılı biçimde ifade edebilmelerine olanak tanıdığı söylenebilir.

Verilerin analizi ve raporlaştırılması

Bu araştırmada verilerin çözümlenmesi için içerik analizinden yararlanılmıştır. İçerik analizi araştırmanın amacıyla ilgili toplanan verilerin kodlanması, sınıflama-tanımlama ve tanımlama-sınıflama biçiminde ilerleyen bir süreçtir (Glesne, 2012). İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

Verilerin analizi ve raporlaştırma sürecinde öğrenci günlükleri ve görüşmeler sistematik biçimde ele alınmıştır. Ayrıca nitel araştırmalarda sıklıkla kullanılan yazılımlarından MAXQDA 24’ün sunduğu olanaklarla kodlar, benzerlik ve farklılıklarına göre temalar altında toplanmış, bulguları somutlaştırmak için katılımcıların doğrudan ifadelerine yer verilmiştir. Raporlaştırma sürecinde analiz sonuçları açık, tutarlı ve akademik bir dil kullanılarak sunulmuş, bulgu ve çıkarımları bütüncül bir yaklaşımla yazıya aktarılmıştır.

Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel bir çalışmada detaylı alan kayıtlarının alınması, araştırma ekibi tarafından doğru ve kapsamlı bilgi sağlanması, doğruluk için alan notlarının katılımcılar tarafından incelenmesi, ses ve görüntü kayıtlarının tutulması, resimlerin çekilmesi, katılımcılardan alıntılarının yapılması ve alıntılarının ekleme yapılmadan olduğu gibi verilmesi güvenilirliği artırmaktadır. Nitel araştırmalarda güvenilirliği artırmanın yollarından biri de araştırmanın bütün aşamalarının ayrıntılı biçimde tanımlanmasıdır (Büyüköztürk vd., 2020).

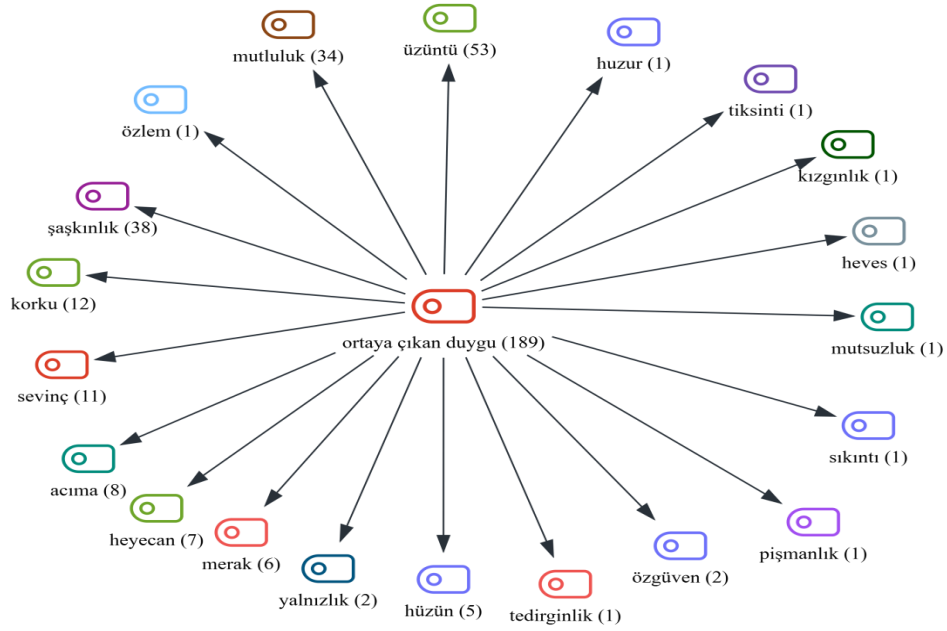
Bu çalışmada nitel araştırmalarda güvenilirlik ve geçerliği artırmak amacıyla inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve doğrulanabilirlik ölçütleri dikkate alınmıştır. İnandırıcılığı sağlamak amacıyla veri çeşitliliğine (görüşme ve öğrenci günlükleri) başvurulmuştur. Analiz sürecinde kodlar, kategoriler ve temalar sistematik bir biçimde oluşturulmuştur. Bulgular, katılımcılara ait doğrudan alıntılarla desteklenmiş, alıntılar herhangi bir değişiklik yapılmadan özgün biçimleriyle paylaşılmıştır. Aktarılabilirliği artırmak amacıyla araştırma süreci, çalışma grubu, veri toplama araçları ve uygulama süreci ayrıntılı biçimde betimlenmiştir. Böylece okurun benzer bağlamlara sahip çalışmalarını karşılaştırabilmesine olanak sağlanmıştır. Tutarlılığı sağlamak için veri analiz süreci ayrıntılı biçimde açıklanmış, kodlama sürecinde kavramsal bütünlük gözetilmiş ve kodlar gözden geçirilerek düzenlenmiştir. Ayrıca analiz sürecinin izlenebilirliğini sağlamak amacıyla araştırma süreci şeffaf biçimde raporlanmıştır.

Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde ortaokul öğrencilerinin büyüklü gerçekçi çocuk romanlarını alımlama biçimlerine ilişkin bulgular görseller aracılığıyla aktarılmış, ardından şekiller çalışmanın alt soruları çerçevesinde yorumlanmıştır. Şekillerin sıralanması için araştırmanın alt amaçlarındaki dizimleme takip edilmiştir.

1. Ortaya çıkan duygular

Şekil 2’de büyüklü gerçekçi çocuk romanlarının ortaokul öğrencilerinde oluşturduğu duygulara ilişkin Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli verilmiştir.

Şekil 2. Büyükü gerçekçi çocuk romanlarının ortaokul öğrencilerinde ortaya çıkardığı duygular

Büyükü gerçekçi çocuk romanlarının ortaya çıkardığı duygulara (f= 189) ilişkin Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin yoğun olarak üzüntü (f= 53) duygusunu deneyimledikleri görülmektedir. Bununla birlikte öğrencilerin şaşkınlık (f= 38), mutluluk (f= 34), korku (f= 12), sevinç (f= 11), acıma (f= 8) ve hüznün (f= 5) gibi farklı duygu durumlarını da ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu bulgular, büyükü gerçekçi çocuk romanlarının öğrencilerde çeşitli duygu durumlarını ortaya çıkardığını göstermektedir.

Ortaokul öğrencilerinin büyükü gerçekçi çocuk romanları aracılığıyla deneyimledikleri duygu durumlarını somutlaştırmak için şu doğrudan alıntılar aktarılabilir:

Hayalperest bende üzüntüyü oluşturdu. Çünkü insanın hayallerinin kırılması çok kötü bir şey olduğu için. Pippi Uzunçorap komiklik yarattı bende. Yani çok komik bir insan, rahat, sevinçli. Ay'a Tırmanan Çocuk da bana sevinci getirdi. Hayallerinin peşinden gidiyor ve onu elde ediyor. Alev Saçlı Çocuk da bende biraz şaşkınlık yarattı. Saçlarının kırmızı olması, ailece onların öyle olması, uçabilmeleri. Dev Şeftali bende üzüntü yarattı. Orada iki tane var. İlk başta üzüntü var, sonra sevince gidiyor. Teyzelerinin James'i sürekli dövmesi falan, James'in anne babasının ölmesi ve... Ama sonra yeni mutlu bir hayata giriyor mesela. Tombul Yürek'te de bende mesela şey üzüntü orada çünkü sürekli Tombul Yürek ile alay ediyorlar. Öyle işte. Garajdaki Giz de bende mutluluk yaratıyor çünkü o çocuklar o garajdaki adamı kurtarıyorlar mesela. (K2)

İlk önce Pippi hikâyesinde, onda mesela çok hani düşünceleri geliştiren, hani böyle hayalperest, heyecan verici, maceraperest bir hikâye. Mesela orada şöyle söylemek isterim: Pippi tek başına ayakta kalıyor ve bunda iki arkadaşı da ona yardım ediyor burada. Pippi'nin mesela yalan söylemesi açıkçası beni şaşırttı. Bu kadar iyi dürüst bir kızıdan bunu beklemezdim aslında. Bu yani Pippi'de de beni şaşırtan olay buydu. (K5)

Alev Saçlı Çocuk'ta saçlarından dolayı onunla dalga geçiyorlardı, onda da üzüntü hissettim. Ama sonra da teyzesiyle birlikte ve kedisiyle birlikte uçup gidiyordu. Uçtuklarında mutlu oldum. Sonunda hiç kimsenin onunla dalga geçemeyeceği bir yere gitti. Dev Şeftali'de de ilk başlarda çocuk hiçbir arkadaşı yok. Anne ve babası da yok ama sonra bir sürü kocaman böcek arkadaşları oluyor. Hatta şehirde artık bir kahraman olarak görülüyor. O da beni mutlu etti. Güzel bir hikâyeydi. (K6)

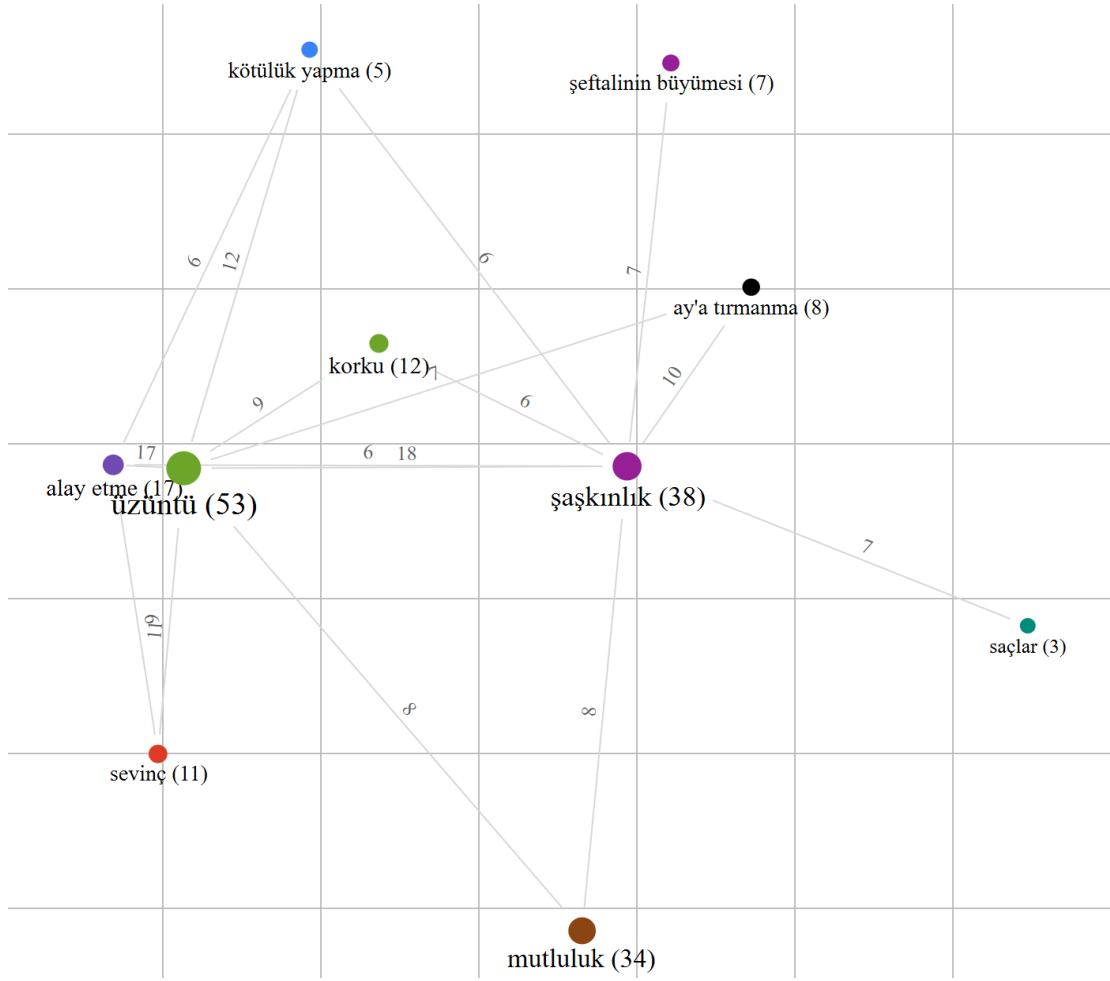
Ay'a Tırmanan Çocuk bende özgüven duygusunu artırdı. Ondan sonra Alev Saçlı Çocuk bana duygulu, üzüntü gibi bir şey. Üzüldüm ama sonunda yani çok güzel bir ülkeye gidip mutlu mesut yaşadılar. O an sevinç hissettim. (K7)

Ay'a Tırmanan Çocuk'ta şaşırdım yani ilk başta okuduğumda dedim, Paul'ün Ay'a tırmanacağını bilmiyordum, sonra okuduğumda şaşırdım yani merdivenle tırmanmış burada o yüzden.(K11)

Aynı şekilde çocuğun Ay'a tırmanması hayali ve bunun gerçekleşmesi. Orada arkadaşça oldu hatta. Bunlar bende şaşkınlık yarattı. (K12)

2. Ortaya çıkan duygularla olay, durum ve ögeler arasındaki kesişim

Şekil 3'te büyülü gerçekçi çocuk romanlarının oluşturduğu duygularla, bu duyguları ortaya çıkaran olay, durum ve ögeler arasındaki ilişkiyi gösteren Kod Haritası aktarılmıştır.

Şekil 3. Büyülü Gerçekçi Çocuk Romanlarının Oluşturduğu Duygularla Bu Duyguları Ortaya Çıkaran Olay, Durum ve Ögeler Arasındaki İlişki

Kod haritası incelendiğinde büyülü gerçekçi çocuk romanlarındaki öge, durum ve olayların ortaokul öğrencilerinde ortaya çıkardığı duygu durumlarının çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Özellikle alay etme ile üzüntü arasındaki kesişimin ($f=17$) ve Ay'a tırmanma ile şaşkınlık arasındaki kesişimin ($f=10$) öne çıktığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra şaşkınlık ile üzüntü duygularının da yüksek düzeyde kesiştiği ($f=18$) görülmektedir.

Büyülü gerçekçi çocuk romanlarının oluşturduğu duygularla, bu duyguları ortaya çıkaran olay, durum ve ögeler arasındaki ilişki şu doğrudan alıntılarla örneklendirilebilir:

Pippi'de mutluluk çünkü kahraman olduğunda çok mutlu oluyor Pippi. Ben de onun yerine çok sevindim, mutlu oldum. (K1)

Okuduğum kitaplarda farklı farklı duygular yaşadım. Hayalperest'te çoğu farklı şeyler vardı. Kalın kitap ve bunu özellikle iyi okumamız lazımdı. Pippi Uzunçorap çok güzeldi. Villa Villekulla'da tek başına yaşaması ve sürekli polislerle oynaması ve anne babasının ona hediye ettiği maymunu. Bunlarla mutlu oldum. Alev Saçlı Çocuk'ta üzüldüm. Üzüntü çünkü Alev Saçlı Çocuk sınıfa girdiğinde onun saçlarıyla alay geçmeleri ve bir gün yanlışlıkla saçının hepsini kesmesi. (K3)

Öğretmeni bu duruma aslında hani artık durumu ele geçirmek istemişti ama müdür izin vermemiştir, kendi haline bırak demiştir. İşte herkes onu kendi haline bırakıyordu. Bunda üzüntü hissetmişim. (K5)

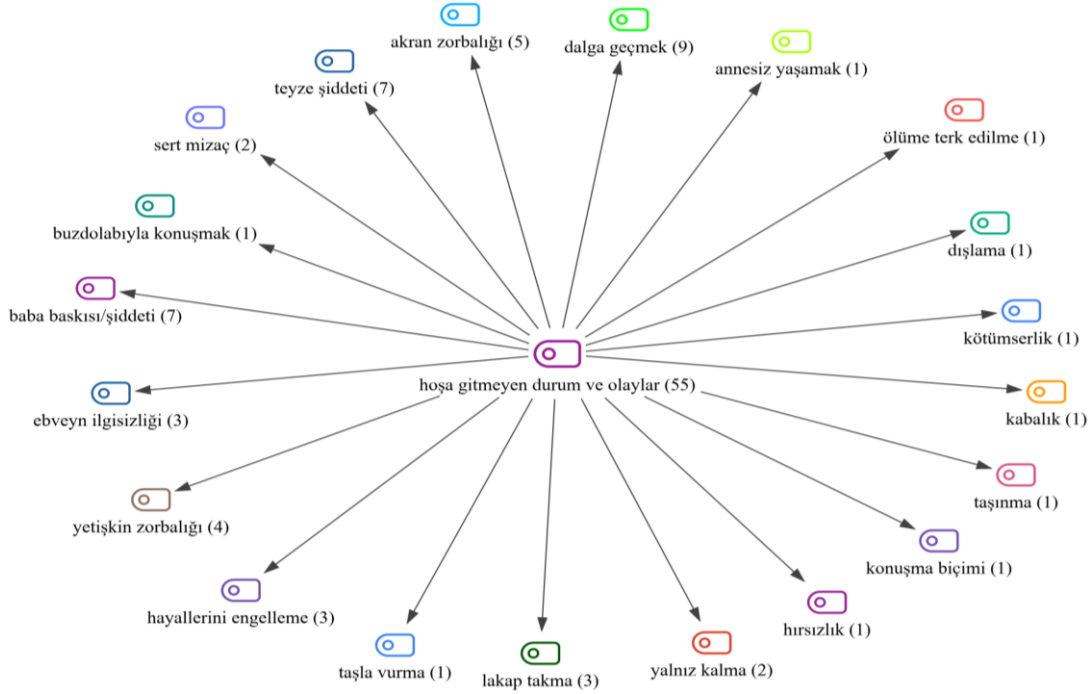
Garajdaki Giz'de, şey vardı. Skellig. Kanatları vardı, onca yıl aç ve susuz bir garajda yaşamıştı, kimsesiz. Sonunda şey iyileşiyordu zaten. Artık baykuşlarla falan konuşuyordu sanırım. Yemek getiriyorlardı ona. O çok şaşkınlık yarattı. (K6)

Hayalperest'teki Neftali'ye üzüldüm çünkü babası onun hayal kurmasına izin vermiyor. Onu küçümsüyor Şeyde Alev Saçlı Çocuk'ta şaşkınlık vardı zaten. Saçlarını sihirli sözcükle böyle kabartıp alev yapabiliyor Dev Şeftali'de hayvan dostları oluyor, hayvanlar konuşabiliyor ve sonuç olarak diğer hayvanlar artık insanlarla evleniyor kitabın sonunda şaşkınlık. Garajdaki Giz'de de üzüldüğüm şey garajda bir tane kız oluyor, hepsi üzeri fosilleşmiş falan üzüldüm ama sonra mutluluk duyuyorum ve oradaki Michael, onu iyileştiriyorlar, onunla Mina, kız. Onu iyileştiriyorlar ve istedikleri yiyecekleri veriyorlar ve sonra kitabın sonu mutlu bitiyor. (K8)

Pippi'yi okuduğumda mutlu oldum. Bir de üzüldüm çünkü babası annesini kaybetmesi hatta babasının bir okyanusta kaybolması. (K11)

3. Hoşa gitmeyen durum ve olaylar

Şekil 4'te ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarında hoşlarına gitmeyen durum ve olayları gösteren Hiyerarşik Kod-Alt Kod modeli verilmiştir.

Şekil 4. Büyülü Gerçekçi Çocuk Romanlarında Ortaokul Öğrencilerinin Hoşuna Gitmeyen Durum ve Olaylar

Ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarında hoşlarına gitmeyen durum ve olaylara (f= 55) ilişkin Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli incelendiğinde katılımcıların özellikle dalga geçmek (f= 9), baba baskısı/şiddeti (f= 7), teyze şiddeti (f= 7), akran zorbalığı (f= 5), yetişkin zorbalığı (f= 4), lakap takma (f= 3) ve hayallerini engelleme (f= 3) gibi durumlardan hoşlanmadıkları görülmektedir. Bununla birlikte ebeveyn ilgisizliği (f= 3), yalnız kalma (f= 2) ve sert mizaç (f= 2) gibi durumların da katılımcılar tarafından dile getirildiği belirlenmiştir. Daha düşük frekansla ifade edilen durumlar arasında ise annesiz yaşamak (f= 1), ölümüne terk edilme (f= 1), dışlama (f= 1), kötümserlik (f= 1), kabalık (f= 1), taşınma (f= 1), konuşma biçimi (f= 1), hırsızlık (f= 1), taşla vurma (f= 1) ve buzdolabıyla konuşmak (f= 1) gibi çeşitli olay ve durumların yer aldığı görülmektedir.

Büyülü gerçekçi çocuk romanlarında ortaokul öğrencilerinin hoşlarına gitmeyen durum ve olayları somutlaştırmak için şu doğrudan alıntılar aktarılabilir:

Mesela Hayalperest. Öyle bir babamın olmasını istemezdim. Mesela Alev Saçlı Çocuk'ta çocuğun olmasını istemezdim çünkü herkes onunla alay ediyor. Başka Tombul Yürek'in de olmasını istemezdim çünkü anne babamızın, bir de arkadaşlarımızın bizimle alay etmesi bence çok saçma bir şey. (K2)

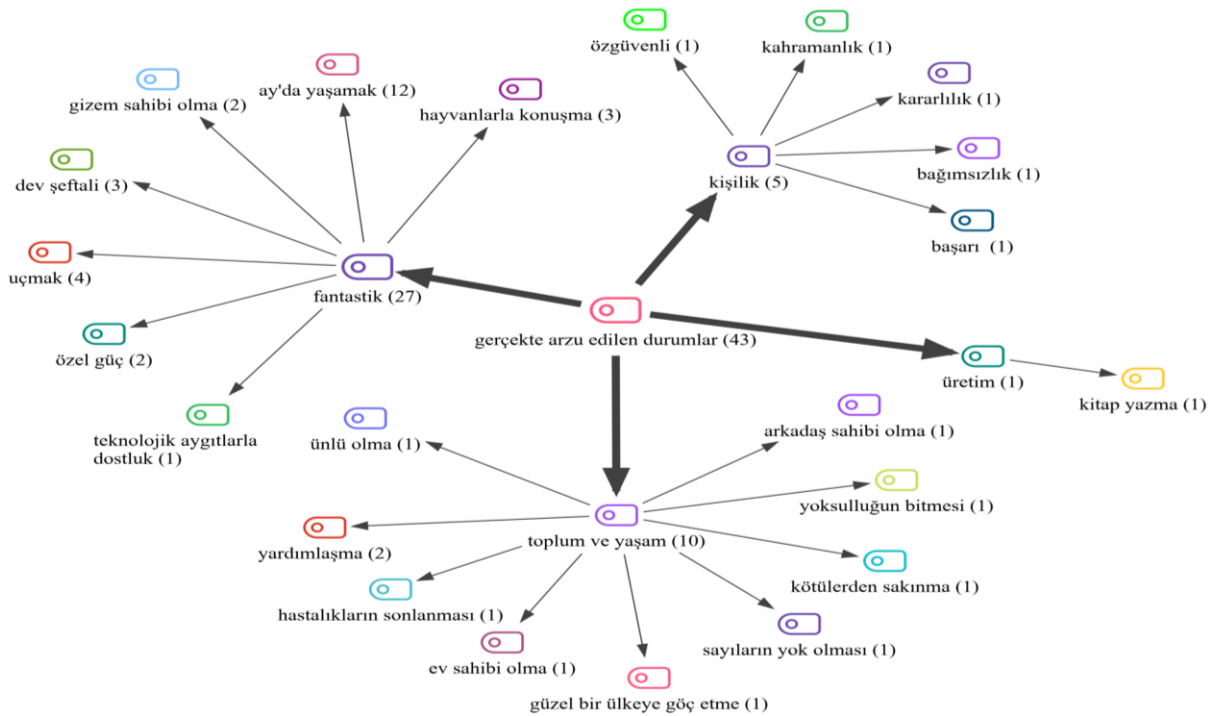
Bir de Dev Şeftali'deki Sünger Teyze. Diken Teyze. Bunlardan hoşlanmadım. Çünkü anne ve babası olmayın bir çocuğa o kadar kötü davranıyorlar ki, çocuk artık resmen her gün ağlıyor. (K6)

Tombul Yürek'teki İskeletsel Hoşanım diye bir kadının olmasını istemezdim hayatımda. İyi ki de yok. Ondan sonra, Dev Şeftali'deki iki kadın, çocuğun iki teyzesi olmamasını isterdim çünkü çocuğa çok eziyet çektiriyorlardı. Odun kırdırıyorlardı, hizmetçilik yapmasını istiyorlardı. Dışarı çıkmasına izin vermiyorlardı. (K7)

Hayalperest'teki Neftali'nin babasını sevmedim. Nedenini söylersem Neftali'nin hayal kurmasına izin vermiyor, onu küçümsüyor, sen hayal kuramazsın ve zaten kitabın en sonunda da hayallerini yakıyor. Sevmiyorum yani. Alev Saçlı Çocuk'un arkadaşlarını sevmedim, insanların dış görünüşü ile dalga geçtikleri için ve Dev Şeftali'deki Diken Teyze ve Sünger Teyze'yi sevmedim. Çünkü yeğenlerini sevmiyorlar, onu kullanmaya çalışıyorlar, böyle hep böyle biz sabahtan akşama kadar içelim sen de bize hizmet et der gibi. Sevmedim yani. (K8)

4. Gerçekleşmesi arzulanan durumlar

Şekil 5'te ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanları okuduktan sonra gerçekleşmesini arzuladıkları durumlarla ilgili Hiyerarşik Kod-Alt Kod modeli verilmiştir.

Şekil 5. Ortaokul Öğrencilerinin Büyümlü Gerçekçi Çocuk Romanları Okuduktan Sonra Gerçekleşmesini Arzuladıkları Durumlar

Ortaokul öğrencilerinin büyüdü gerçekçi çocuk romanlarını okuduktan sonra gerçekleşmesini arzuladıkları durumlara (f= 43) ilişkin Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli incelendiğinde bu arzuların fantastik (f= 27), toplum ve yaşam (f= 10), kişilik (f= 5) ve üretim (f= 1) olmak üzere dört ana kategori altında toplandığı görülmektedir. Katılımcıların en yoğun biçimde fantastik nitelikli arzulara yöneldikleri belirlenmiştir. Bu kategori içerisinde özellikle Ay'da yaşamak (f= 12), uçmak (f= 4), dev şeftali (f= 3), hayvanlarla konuşma (f= 3), gizem sahibi olma (f= 2) ve özel güç (f= 2) gibi olağanüstü durumlar öne çıkmaktadır. Toplum ve yaşam kategorisi incelendiğinde katılımcıların yardımlaşma (f= 2), yoksulluğun bitmesi (f= 1), hastalıkların sonlanması (f= 1), ev sahibi olma (f= 1), güzel bir ülkeye göç etme (f= 1), kötülerden sakınma (f= 1), sayıların yok olması (f= 1) ve arkadaş sahibi olma (f= 1), ünlü olma (f= 1) gibi toplumsal ve bireysel yaşama ilişkin çeşitli arzular dile getirdikleri görülmektedir. Kişilik kategorisi kapsamında ise özgüvenli olma (f= 1), kahramanlık (f= 1), kararlılık (f= 1), bağımsızlık (f= 1) ve başarı (f= 1) gibi özelliklere yönelik arzuların ifade edildiği belirlenmiştir. Son olarak üretim kategorisinde kitap yazma (f= 1) isteğinin yer aldığı görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin büyüdü gerçekçi çocuk romanları okuduktan sonra gerçekleşmesini arzuladıkları durumları somutlaştırmak için şu doğrudan alıntılar verilebilir:

Mesela Dev Şeftali. Hayvanlarla konuşmak isterdim. Başka... Garajdaki Giz'in olmasını isterdim. Başka insanlarla konuşup onların hayatını kurtarmak isterdim. Öyle işte. (K2)

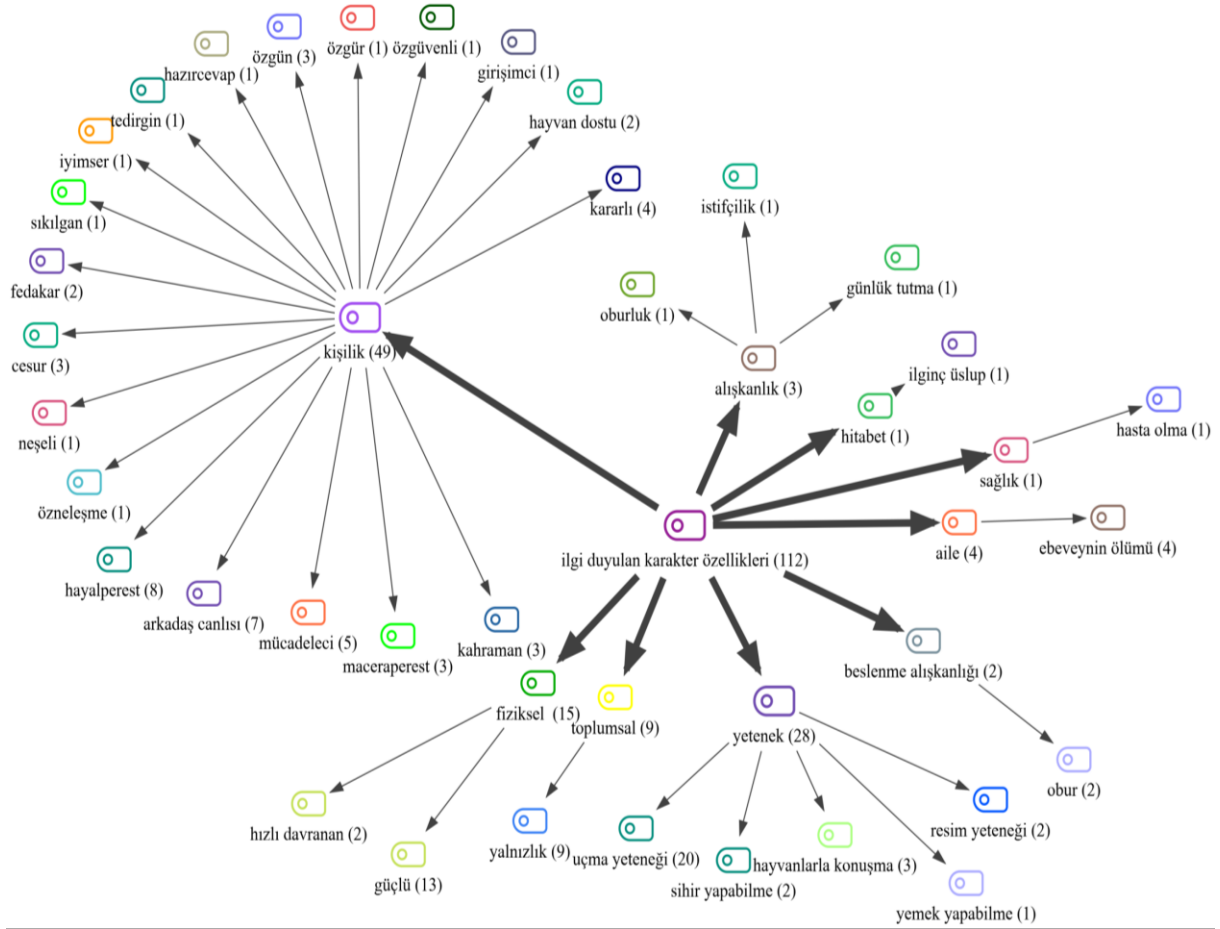
Alev Saçlı Çocuk uçmak, uçtuğu anı istiyordum. Ay'a Tırmanan Çocuk'ta Ay'a dokunmak isterdim Çünkü Ay'a daha dokunan olmadı sanırım, belki de dokunmuşlardır. (K3)

Dev Şeftali'deki olay yaşamak isterdim. Şeftalinin büyümesi ve benim o şeftaliyi bulup içine girmem ve bir maceraya çıkmak, bir yolculuğa çıkmak. Ay'a Tırmanan Çocuk vardı. Ben de mesela Ay'a tırmanmak isterdim. Hele ki merdivenden. Eğer gerçekten öyle bir şey olsa ben de çok isterdim tırmanmayı. Yani Ay'a Tırmanan Çocuk'ta da böyleydi. (K5)

Onun gibi eğlenceli olmak isterdim ve yani hayattaki olumsuzluklara karşı hep olumlu düşünen bir kız. Şey olarak öyle özelliklere sahip olmak isterdim. Ondan sonra Pippi şeydi kahraman olmuştu, ben de olmak isterdim. O çocukları kurtarmak ve herkes tarafından bilinmek isterdim. Alev Saçlı Çocuk'ta sonradan uçarak kendileri uçuyorlar, bu da olağanüstü bir özellik. Başka bir yere gidiyorlar, ben de öyle olmak isterdim. (K8)

5. İlgi çeken karakter özellikleri

Şekil 6'da büyüdü gerçekçi romanlarında ortaokul öğrencilerinin ilgisini çeken karakter özelliklerine ilişkin bulgular aktarılmıştır.

Şekil 6. Büyülü Gerçekçi Romanlarında Ortaokul Öğrencilerinin İlgisini Çeken Karakter Özellikleri

Şekilde ortaokul öğrencilerinin büyüleyici gerçekçi çocuk romanlarında yer alan ve ilgi duydukları karakter özelliklerine (f= 112) ilişkin Hiyerarşik Kod-Alt Kod Modeli sunulmaktadır. Bulgular incelendiğinde katılımcıların karakterlere yönelik ilgilerinin kişilik (f= 49), yetenek (f= 28), fiziksel özellikler (f= 15), toplumsal özellikler (f= 9), aile (f= 4), alışkanlık (f= 3), beslenme alışkanlığı (f= 2), sağlık (f= 1) ve hitabet (f= 1) olmak üzere dokuz ana kategori altında toplandığı görülmektedir. Kişilik özellikleri kapsamında katılımcıların özellikle hayalperest (f= 8), arkadaş canlısı (f= 7), mücadeleci (f= 5), maceraperest (f= 3) ve cesur (f= 3) karakterlere ilgi duydukları belirlenmiştir. Bunun yanı sıra özgün (f= 3), özgür (f= 1), özgüvenli (f= 1), girişimci (f= 1), hazırcevap (f= 1), tedirgin (f= 1), iyimser (f= 1), sıkılgan (f= 1), fedakâr (f= 2), neşeli (f= 1) ve özleşme (f= 1) gibi çeşitli kişilik özelliklerinin de ifade edildiği görülmektedir. Yetenek kategorisi incelendiğinde katılımcıların özellikle uçma yeteneği (f= 20), hayvanlarla konuşma (f= 3), sihir yapabilme (f= 2) ve resim yeteneği (f= 2) gibi sıra dışı ya da dikkat çekici becerilere yöneldikleri belirlenmiştir. Fiziksel özellikler kapsamında karakterlerin güçlü (f= 13) ve hızlı davranan (f= 2) özelliklerinin öne çıktığı görülmektedir. Toplumsal özellikler kategorisinde ise yalnızlık (f= 9) ve kahramanlık (f= 3) gibi durumların katılımcılar tarafından ifade edildiği belirlenmiştir.

Büyülü gerçekçi romanlarında ortaokul öğrencilerinin ilgisini çeken karakter özelliklerini somutlaştırmak için şu doğrudan alıntılar verilebilir:

Şöyle başlayayım: Hayalperest, Ay'a Tırmanan Çocuk ve Pippi Uzunçorap. Diğerlerine göre daha çok ilgimi çekti. Hayalperest'te Neftali'nin böyle yaratıcı hayaller kurması çok ilgimi çekti. Ay'a Tırmanan Çocuk'ta ise Paul'ün gökyüzüne dokunması, merdivenle Ay'a çıkması muhteşem. Böyle bir olay, o olay içerisinde ben de olmak isterdim. Ay'da böyle farklı bir yaşam olması da özellikle çok ilgimi çekti. Pippi Uzunçorap'ta da ben Pippi ile mesela, zaten siz söylemişsiniz, arkadaş olmak isterdim orada. Böyle arkadaşları arasında saklıyor toprakların arasında hediyeleri ve sonra arkadaşlarına diyor ki biz bunları bulalım. Onları çok seviyor, orada da olmak isterdim. Annika'nın yerinde ben olsaydım. (K4)

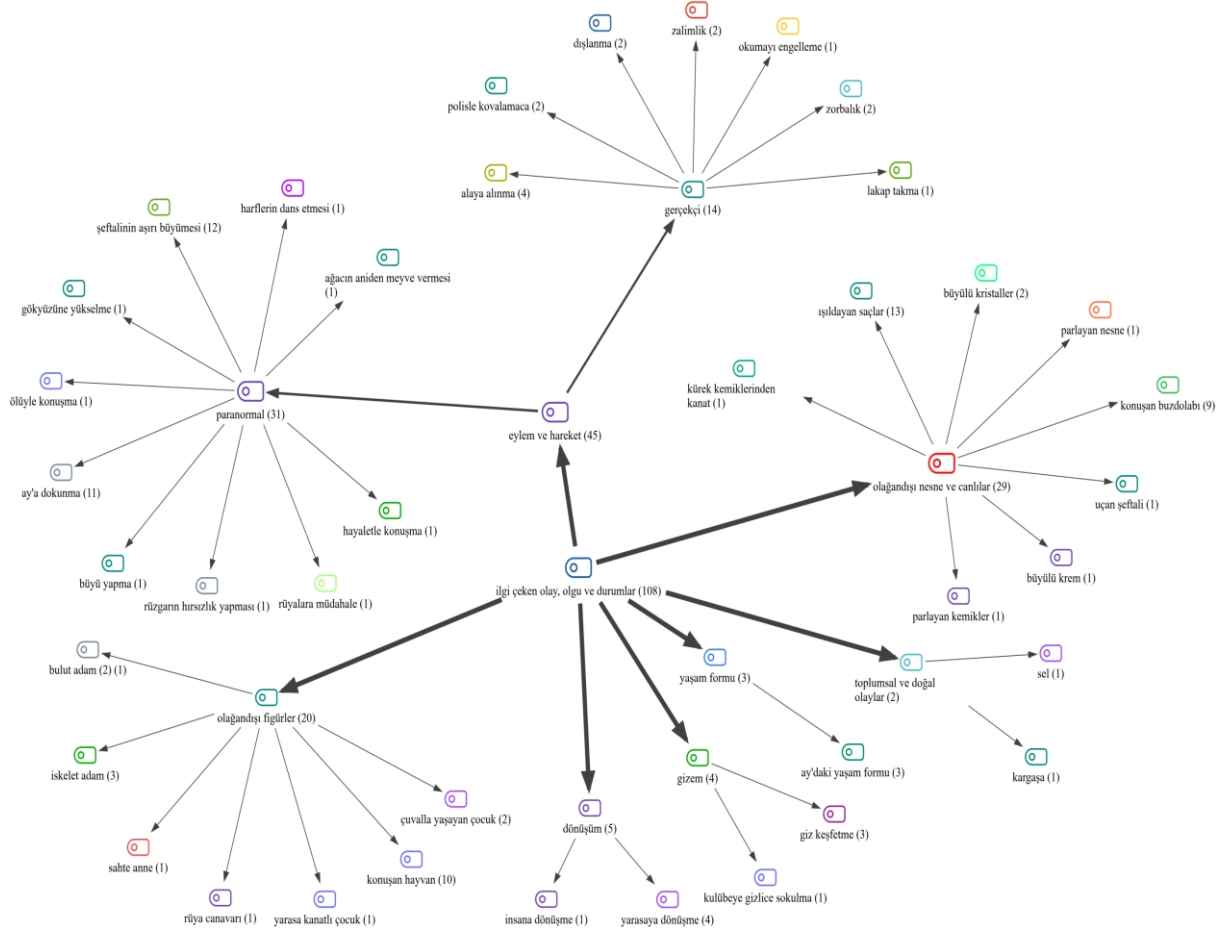
Alev Saçlı Çocuk, saçlarıyla uçuyordu, benim çok ilgimi çekti. Pippi, olağanüstü güçleri vardı. Tombul Yürek Michele şey annesinin aşağılayıcı bazı sözlerinden yıkılmıyordu, yine de annesini çok seviyordu. Ondan sonra arkadaşı buzdolabı Buzz'a iyi davranıyordu. Onu hiçbir zaman sen buzdolabısın falan diye aşağılamıyordu. Bunlar benim hoşuma gitti. (K7)

Hayalperest'te Neftali çok hayalperest bir çocuk, hep hayal eder. Mesela ilk okuduğumda hayal ediyor, toplama işlemi ona çok zor geliyordu o yüzden sayıların yok olduğunu hayal ediyordu. Bu da benim ilgimi çekti ama babası hep annesi gibi hep hayal ediyorsun diye alay ediyor ve babası da şiir yazdığı için onun tüm defter kitaplarını dışarı attığı için o da tek tek topladığı için dikkatimi çekti. Bir de onun şiirleri uçmaya çalışıyor. Tüm herkesin başka ellerinde bir kitap hikâye olmaya dönüşüyor. Bir de Ay'a Tırmanan Çocuk'taki çocuk çok hayal ediyor, büyük bir binanın en üst katına gitmiş, merdiven getirmiş ve Ay'a dokunmak istemiş ama Ay çok uzak olduğu için dokunamamış, bu da benim ilgimi çekti. (K9)

Şunlar ilgimi çekti: Pippi'nin koca bir atı kaldırması, yedi artı beş sorusunun cevabını bilmemesi, Pippi'nin ayaklarından daha büyük ayakkabılar giymesi, dokuz yaşında bir kızın Villa Villekulla'da yalnız yaşaması (K14)

6. İlgi çeken olay, olgu ve durumlar

Şekil 7’de ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçeklik anlayışıyla kurgulanmış çocuk romanlarında ilgisini çeken olay, olgu ve durumlara ilişkin Hiyerarşik Kod-Alt Kod modeli verilmiştir.

Şekil 7. Büyülü Gerçekçi Çocuk Romanlarında Ortaokul Öğrencilerinin İlgisini Çeken Olay, Olgu ve Durumlar

Şekilde ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçeklik anlayışıyla kurgulanmış çocuk romanlarında ilgisini çeken olay, olgu ve durumlara ($f= 108$) ilişkin Hiyerarşik Kod-Alt Kod modeli verilmiştir. Modelden anlaşılacağı üzere katılımcılar yoğunlukla kurgudaki eylem ve hareketlere ($f= 45$) olmakla birlikte olağan dışı nesne ve canlılara ($f= 29$), olağan dışı figürlere ($f= 20$), dönüşüme ($f= 5$), gizeme ($f= 4$), yaşam formuna ($f= 3$) ve toplumsal ve doğal olaylara ($f= 2$) ilgi göstermişlerdir. Eylem ve hareketlerden paranormal ($f= 31$) durum ya da olaylar gerçekçi ($f= 14$) olay ve durumlardan daha fazla ilgi çekmektedir. Paranormal eylem ve hareketlerden şeftalinin aşırı büyümesi ($f= 12$) ve Ay'a dokunma ($f= 11$) yoğun bir sıklığa sahipken harflerin dans etmesi ($f= 1$), gökyüzüne yükselme ($f= 1$), ölüyle konuşma ($f= 1$), büyü yapma ($f= 1$), rüzgârın hırsızlık yapması ($f= 1$), rüyalara müdahale ($f= 1$), hayaletle konuşma ($f= 1$) katılımcıların ilgisini çekmiştir. Kötülük barındıran [alaya alınma ($f= 4$), zorbalık ($f= 2$), zalimlik ($f= 2$), zorbalık ($f= 1$)] gerçekçi eylem ve hareketler de ilgi çekmiştir. Bununla birlikte olağan dışı nesne ve canlılarla figürler de dikkati çeken öğeler arasından bulunmaktadır. Özellikle ışıldayan saçlar ($f= 13$) ve konuşan hayvan ($f= 10$) yoğun biçimde ilgi çekmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarında ilgilerini çeken olay, olgu ve durumları somutlaştırmak için şu doğrudan ifadelere aktarılabilir:

Evet kız saçlarıyla uçabiliyordu. Bir de Tombul Yürek'te de vardı hatta. Çocuk hem yarasa oldu. Hem denizaltına gitti hem de tekrar insan oldu ailesine kavuştu. Dev Şeftali'de de şeftalinin büyümesi ve içindeki böceklerin de büyümesi ve o şeftalinin ne kadar yuvarlanmasına rağmen parçalanmaması, en sonda bir gökdelenin üstünde kalması ve parçalanması. (K5)

Ay'a Tırmanan Çocuk da çok farklı bir hikâyeydi. Ay'a tırmanması beni çok şaşırttı. Hiç aklımda Ay'ın bir delik olabileceğini hiç düşünmemiştim. Hikâyeden sonra öyle bir şey oluştu. Tombul Yürek'te çocuğun yarasaya dönüşmesi, rüyaları çalan bir canavarı yok etmesi o sayede. (K6)

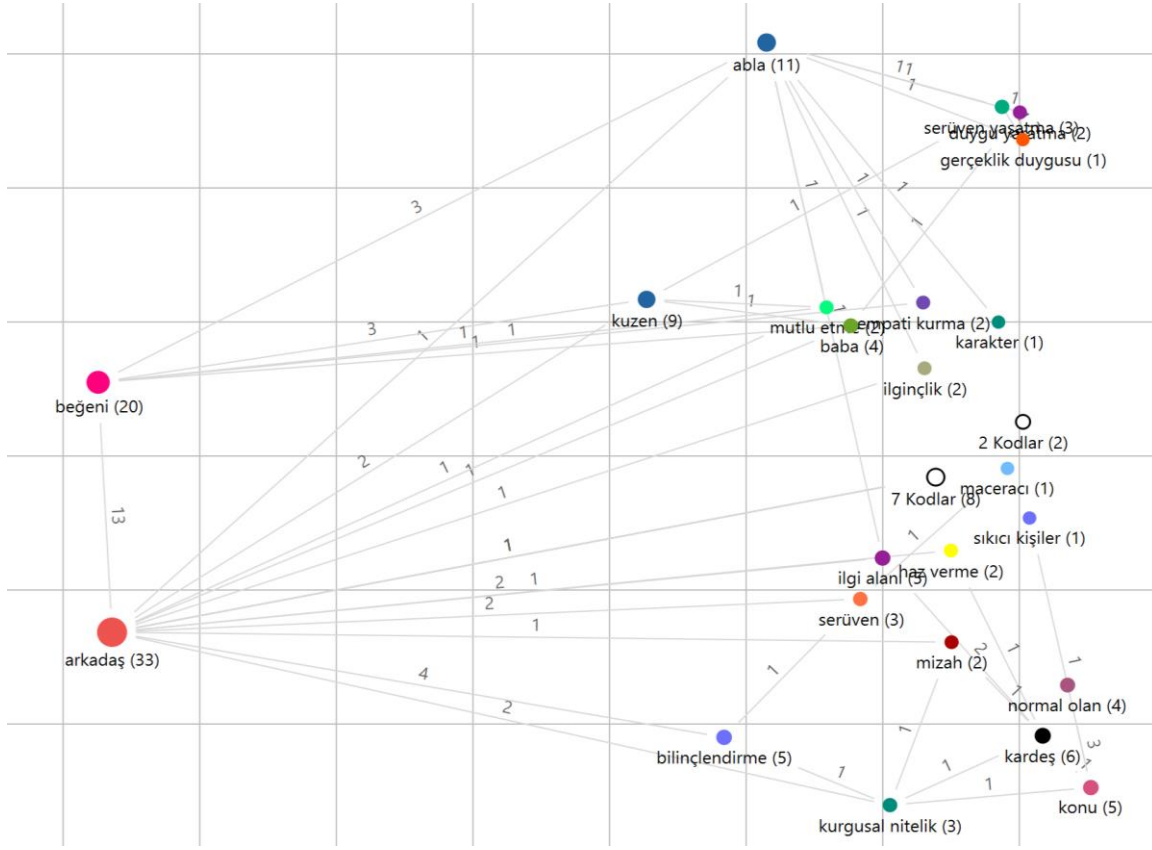
Dev Şeftali. Şeftali bir anda büyüyordu. Yani akıl almaz bir hızla büyüyordu o beni çok ilgimi çekti. (K7)

Dev Şeftali... O da çok heyecanlandırırdı beni ilk okuduğumda önce hiçbir şey anlamadım ama ikinci okuduğumda o kadar anladım ki... Hikâye okumak o kadar güzel ki. Bu kitapları herkese öneririm. Dev Şeftali'de şeftali yuvarlandığında kocaman bir deve, dev gibi oluyor. O yüzden de benim ilgimi çekti. (K9)

Hayalperest'te Neftali'nin hiç vazgeçmemesi ve her zaman kendine güveninin olması. Tombul Yürek'in buzdolabı ile konuşması ve Bay Kakkolen'in diğer elektronik aletlerle iletişim kurması. (K10)

7. Önerilen kişilerle önerme gerekçeleri arasındaki ilişki

Şekil 8'de ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarını önerdiği kişilerle önerme gerekçeleri arasındaki ilişkiyi gösteren Kod Haritası aktarılmıştır.

Şekil 8. Ortaokul Öğrencilerinin Büyülü Gerçekçi Çocuk Romanlarını Önerdiği Kişilerle Önerme Gerekçeleri Arasındaki İlişki

Kod haritası incelendiğinde ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarını önerme sürecine ilişkin ifadeler belirli temalar etrafında yoğunlaşmaktadır. Katılımcıların önerilerinde özellikle arkadaş (f= 33) ve beğeni (f= 20) kesişiminin öne çıktığı görülmektedir. Bununla birlikte abla (f= 11), kuzen (f= 9), kardeş (f= 6) ve baba (f= 4) gibi yakın çevreye yönelik önerilerin de yer aldığı görülmektedir. Kodlar arasındaki ilişkiler incelendiğinde katılımcıların öneri gerekçelerini serüven yaşatma (f= 3), bilinçlendirme (f= 5), empati kurma (f= 2), mutlu etme (f= 2) ve gerçeklik duygusu (f= 1) gibi nedenlerle temellendirdikleri anlaşılmaktadır.

Ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarını önerme gerekçelerini somutlaştırmak için şu doğrudan alıntılar aktarılabilir:

Pippi Uzunçorap'ı arkadaşım Kübra'ya önerirdim çünkü böyle şeyleri çok seviyor, o yüzden seveceğini düşünüyordum ve ona önerdim. Hayalperest'i kuzenim Büşra'ya vermek isterdim. Böyle kalın roman tarzında hikâyeleri seviyor. Ay'a Tırmanan Çocuk Rabia'ya vermek isterdim, önermek isterdim çünkü bunu iyi düşün iyi okuyabileceğini ve içindeki şeylerden mutlu olacağını düşünüyordum ama formu doldurduğumda başka bir kişiyi yazdım. Yoksa onu yazardım. Alev Saçlı Çocuk, zaten onu herkes okuyabilir, severler, siz bile sevdiniz sanırım. Dev Şeftali, kardeşime önerirdim. Daha önce okudu ama. (K3)

Hayalperest'i böyle aile tarafından baskıya uğrayan çocukların okumasını isterdim. Cesaret almalarını isterdim daha doğrusu. Ne kadar baskıya uğrasalar bile yine de dimdik durmalarını. Mesela bunu çocukların okumasını isterdim çünkü oradan bir ilham alırlar. Hani artık baş eğmemeliyiz. Biz daha dik duralım, ayakta kalalım diye. Bunları bu Hayalperest'i okumalarını isterdim. Dev Şeftali de daha çok bir arkadaşımın okumasını isterdim hani Gamze. Çünkü heyecan verici hikâyeleri çok sever. Sonunun ne olacağını, neyle biteceğini o kadar çok merak eden bir arkadaşım. Onun okumasını çok isterdim aslında benim gibi. (K5)

Ay'a Tırmanan Çocuk, benim babamın okumasını isterdim (babaya önerme) çünkü Ay'a Tırmanan Çocuk hani diyordu ya Paul: Ay gökyüzünde bir deliktir. Benim babamın da bazen öyle garip düşünceleri oluyor. Bu kitabı okusaydı hoşuna giderdi. Pippi Uzunçorap'ı arkadaşım Hasan'ın okumasını isterdim çünkü o da böyle hikâyeleri sever yani maceralı. Ondan sonra Tombul Yürek'i kuzenimin okumasını isterdim, o da böyle tombul tombul. (K7)

Anne ve babama önermek isterdim. Çünkü bir yere taşınıyorlar ve toparlanmaları kolay olmuyor. Ben de yani öyle kolay olabilecek yerlere taşınmak isterdim annem ve babam tarafından. Kesinlikle zor olmayan. Bu kadar. (K8)

Bizim sınıfta çok kişi korku filmleri, korku hikâyeleri çoğu da korku olmayan hikâyeleri severdi. Hayalperest'i ve Garajdaki Giz'i Yağmur Demirhan'a önerirdim. O da benim gibi korku hikâyeleri seviyor, meraklı hikâyeler. Tombul Yürek'i de Nedim Kılıç'a önerirdim çünkü bizim sınıftaki Tuğba'ya dün de dış görünüşüyle alay etti onun okumasını isterdim. Alev Saçlı Çocuk'u da okumasını isterdim çünkü dış görünüşüyle söylediklerinde onlara hiçbir şey kazandırmıyor sadece arkadaşını üzebiliyor. (K9)

Alev Saçlı Çocuk'u arkadaşım Nehir'in okumasını isterdim. Çünkü bu kitap tam ona göre ve bu kitabı okuyunca bu kitabı çok seveceğini düşünüyorum. (K10)

Pippi Uzunçorap'ı sınıf arkadaşım Elif'e önermek isterdim. Çünkü işte önermek isterdim. Çok güzel bir kitap. Farklı bir kız, herkesten farklı bir kız olduğu için önermek isterdim. (K11)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Çalışmanın bu bölümünde elde edilen bulguların genel bir değerlendirmesi yapılmış, ulaşılan sonuçlar alan yazınındaki çalışmalarla karşılaştırılmış, desteklenmiş, çalışmanın kapsamı dâhilinde öneriler sunulmuştur.

Büyülü gerçekçi anlatılarda tipik olarak gerçekçi ve sıra dışı olaylar kusursuz bir biçimde bütünleştirilir (Hammer, 2006). Büyülü gerçekçilikte olağan ve olağanüstü öğelere eşit mesafede yaklaşılır, gerçeklikle gerçek dışı arasındaki sınır belirsiz duruma gelir. Bu yaklaşım zıtlıkları ortadan

kaldırır ve hiyerarşiyi geçersiz kılarak karnavalesk bir evren yaratır (Arargüç, 2016). Yaratılan bu karnavalesk dünya aracılığıyla okur çeşitli duyguları deneyimler. Latham (2006) çocuk edebiyatında büyümlü gerçekliğin rolünü incelediği çalışmasında bu tür anlatılardaki kültürel içerik ve duygusal derinlik sayesinde çocukların farklı bakış açısı ve deneyimler arasında bağlantı kurduğuna, duygudaşlık geliştirdiğine, zengin bir okuma deneyimi edindiklerine dikkat çekmektedir. Özellikle bu tür romanlarda sıradan ile olağanüstünün iç içe sunulması, büyümlü gerçekçi anlatıları çocuk açısından karmaşık duygu ve deneyimler arasında gezinmeyi mümkün kılan ve kendi yaşamını kavramasına katkı sağlayan güçlü bir yazınsal türe dönüştürmektedir. Hammer (2006) çözümlediği büyümlü gerçekçi iki çocuk romanında (David Almond'un "Gizli Kalp"; Isabelle Allende'nin "Canavarlar Kenti") yer alan büyümlü gerçekçi stratejileri tespit etmiştir. Tespitler sonucunda bu tür romanlarda kullanılan stratejilerle gerçekliğin sınırlarının zorlandığı, tuhaf olaylar aracılığıyla okurun deneyimlerinin, bakış açısının genişletildiği görülmüştür. Çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarını okuma sürecinde duygusal açıdan çeşitli deneyimler yaşadıkları görülmektedir. Üzüntü duygusu en yüksek frekansa sahip olmakla birlikte şaşkınlık ve mutluluk gibi duyguların da belirgin düzeyde ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Bu yönden bu türdeki çocuk romanlarında yer alan olay ve durumların öğrencilerin duygusal deneyimlerinin çeşitlenmesine katkı sağlayabileceğine işaret etmektedir.

Genel anlamda okurların metinle baş başa kaldıklarında duygularını okuma sürecine dâhil etmeleri kaçınılmazdır. Yapılan çeşitli araştırmalarda da bu ortaya konulmuştur. Onarıcıoğlu (2020) 12-14 yaş grubundaki 40 öğrenciyle gerçekleştirdiği bir çalışmada, katılımcıların öyküleyici metinlere yoğunlukla bireysel duygu ve yorumlamalarla tepki verdiklerini tespit etmiştir. Bu yönden öğrencilerin metin okuma sürecinde duygu ve düşüncelerini etkin bir biçimde kullandıklarına işaret etmektedir. Genel anlamda katılımcıların metinle etkileşimlerinde duygu ve düşüncelerini dâhil ettikleri, farklı alımlama biçimleri geliştirdikleri görülmüştür. Bu yönden çalışmaya katılan ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarını okurken duygularını yoğunlukla sürece kattıkları, katılımcılarda birçok duygunun (sevinç, heyecan, merak...) harekete geçtiği tespit edilmiştir. Günay (2024) gerçekleştirdiği bir çalışmada ortaokul öğrencilerinin distopik romanları okurken endişe, korku ve üzüntü gibi duygu durumlarıyla baş başa kaldıklarını tespit etmiştir. Bu duygular distopik anlatılarda işlenen baskıcı yönetimlerin, çevresel felaketlerin ve toplumsal çöküşün varlığıyla açıklanmıştır. Bu çalışmalar birlikte değerlendirildiğinde farklı yazınsal anlayışlara sahip anlatıların öğrencilerin duygusal deneyimlerini çeşitli yönlerde şekillendirebildiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda büyümlü gerçekçi anlatıların, katılımcılar özelinde daha çeşitli ve yer yer olumlu duygusal tepkilerle ilişkili olabileceği söylenebilir. Ancak bu çalışmanın sınırlı bir katılımcı grubuyla yürütüldüğü göz önünde bulundurularak elde edilen sonuçların genellenebilirliğinin sınırlı olduğu dikkate alınmalıdır.

Büyümlü gerçekçi yapıtlarda savaş, yoksulluk, ırkçılık, sömürgeleştirme, göç ve egemen güçlere karşı mücadele gibi toplumsal ve politik izlekler sıklıkla işlenmektedir (Aslan, 2024). Bu bağlamda büyümlü gerçekçi anlatılar biçimsel ve metaforik bir işlev taşısa da şiddet ve ötekileştirme temalarının anlatı içerisinde yer alabildiği görülmektedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular, ortaokul öğrencilerinin büyümlü gerçekçi çocuk romanlarında yer alan şiddet içerikli eylem ve davranışlara karşı duyarlılık geliştirdiklerini göstermektedir. Katılımcıların özellikle baba baskısı/şiddeti (f= 7), teyze şiddeti (f= 7), akran zorbalığı (f= 5), yetişkin zorbalığı (f= 4) ve lakap takma (f= 3) gibi durumlara yönelik rahatsızlık

ifade ettikleri belirlenmiştir. Bu bulgular, büyülü gerçekçi çocuk romanlarında yer alan söz konusu olgu ve durumların, katılımcılar özelinde şiddetin olumsuz yönlerine ilişkin bir farkındalıkla ilişkili olabileceğine işaret etmektedir.

Büyülü gerçekçilik anlayışının merkezinde halkları derinden etkileyen haksızlıklar, totaliter rejimler, sömürgecilik, baskı ve toplumsal travmalar, yalın bir deyişle ayrıştırıcı politikaların eleştirisi yatmaktadır. Bu politikaların sonuçları, doğaüstü olaylar ve durumlarla harmanlanarak okura derin bir şekilde hissettirilir (Şen, 2018). Bu tür anlatılarda doğaüstü öğelere kurguyu gerçeklikten uzaklaştırmak amacıyla değil, aksine toplumsal gerçekliği vurgulamak için başvurulur (Yücel, 2023). Bu çalışmada elde edilen bulgular, ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarını okuduktan sonra fantastik, toplum ve yaşam, kişilik ve üretim gibi alanlarda çeşitli arzular geliştirdiklerini göstermektedir. Özellikle toplum yaşamına ilişkin yardımlaşma (f= 2), yoksulluğun bitmesi (f= 1) ve hastalıkların sonlanması (f= 1) gibi arzuların öne çıktığı tespit edilmiştir. Söz konusu bulgular büyülü gerçekçi çocuk romanlarının katılımcıların görüşleri çerçevesinde toplumsal konulara ilişkin farkındalıkla ilişkili olabileceğine işaret etmektedir.

Büyülü gerçekçi yapıtlardaki olağanüstü varlık, olaylar, anlatıcı ve karakter tarafından âdeta doğal bir ögeymiş gibi aktarılır. Anlatıcı, bunları fazlasıyla sıradanlaştırmak amacıyla ayrıntılı betimlemelere başvurur. Büyülü gerçekçiliğin en belirgin özelliği ise karakterlerin, büyülü olay ya da durumlara kayıtsız kalmaları ve bunu günlük yaşamın bir parçasıymış gibi kabul etmeleridir (Şen, 2018; Oranlı, 2021). Alan yazını incelendiğinde çocuk okurların yazınsal karakterlerin kişilik özelliklerine, eylemlerine yoğunlukla dikkat ettikleri görülmektedir. Özellikle iyi, gülünç ve ilginç özelliklerle donatılmış karakterler yoğun bir ilgi çekmektedir. Bayraktar (2021) bir grup ilkökul öğrencisiyle (15 öğrenci) gerçekleştirdiği bir çalışmada katılımcıların tercihlerini etkileyen etmenler arasında özellikle karakterlerin içsel özellikleri olduğunu tespit etmiştir. Şen ve Karagül (2021) tarafından ortaokul öğrencilerinin kurmaca karakterlere dönük algıları incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda ortaokul öğrencilerinin ilginç özelliklere sahip karakterleri yeğledikleri, karakterlerin deneyimleri ve ahlaksal çıkarımlarıyla güçlü bağ kurdukları tespit edilmiştir. Günay (2024) tarafından ortaokula devam eden on üç öğrenciyle gerçekleştirilen bir çalışmada katılımcılar distopik çocuk romanlarında karakterlerin toplumsal ilişkilerine, fiziksel özelliklerine, duygusal durumlarına, onların bağımsız olmalarına ilgi göstermişlerdir. Bahsedilen çalışmaların bulgularının mevcut çalışmayı desteklediği söylenebilir. Mevcut çalışmaya katılan ortaokul öğrencileri de büyülü gerçekçi çocuk romanlarındaki karakterlerin fiziksel güçlerine ve sıra dışı yeteneklerine [uçma yeteneği, hayvanlarla konuşma, sihir yapabilme] ilgi göstermişlerdir. Bu da bu tür romanlarda sağlam bir yapıya sahip, hayal gücü güçlü ve kararlı kişiliklere sahip karakterlerin, sıra dışı yeteneklerle donatıldığında çocuklar için daha ilgi çekici hâle gelebileceğini göstermektedir.

Büyülü gerçekçi yapıtların temel amacı gerçeği folklorik, efsanevi ve olağanüstü öğeler aracılığıyla daha görünür kılmaktır (Onay, 2011). Roland Walter (akt. Sağlam Can, 2016) büyülü gerçekçiliğin üç temel dinamik üzerine kurulduğunu belirtmektedir. Buna göre ilk dinamik, gerçek ile doğaüstünün iç içe geçmesidir. Bu anlatılarda olağanüstü olaylar gündelik yaşamdan ayrı tutulmaz; aksine sıradan gerçekliğin bir parçası olarak sunulmaktadır. İkinci dinamik, doğaüstünün anlatı dünyasında olağan karşılanmasıdır. Anlatıcı ve karakterler, bu tür olaylara şaşkınlık göstermeksizin doğal

bir durum gibi tepki verir. Nitekim fantastik edebiyatta doğaüstü çoğunlukla açıklanan ya da sorgulanan bir yapı sergilerken, büyülü gerçekçilikte bu öğeler açıklanmaksızın kabul edilir. Üçüncü dinamik ise anlatıcının tarafsız ve ketum tutumudur. Anlatıcı, doğaüstü öğelere ilişkin herhangi bir açıklama getirmeksizin olayları aktarır ve bu durum okurun söz konusu öğeleri sorgulamadan kabul etmesini kolaylaştırır. Çetin (2020) de büyülü gerçekçiliğin en ayırt edici yönünün gerçek ile gerçek dışı unsurların aynı anlatı düzleminde harmanlanması olduğunu vurgulamaktadır. Rosen (2026) ise bu tür anlatılarda insan dışındaki varlıkların ve çevresel öğeleri etkin bir biçimde kurgulandığını, bunun da insan ile doğa arasındaki ilişkiyi yeniden düşünmeye imkân tanıdığını belirtmektedir. Bu kuramsal çerçeveye uyumlu olarak çalışmada ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarındaki olağan dışı öğelere yoğun ilgi gösterdikleri belirlenmiştir. Katılımcıların özellikle nesne ve canlılara (f=29), olağan dışı figürlerle (f=20), dönüşüme (f=5), gizeme (f=4) ve farklı yaşam formlarına (f=3) ilgi gösterdikleri görülmüştür. Söz konusu bulgular, büyülü gerçekçiliğin olağanüstü öğeleri sıradanlaştıran yapısının, çocuk okurun dikkatini çeken temel bileşenlerden biri olduğuna işaret etmektedir.

Oranlı'ya göre (2021) büyülü gerçekçilik olağanüstü öğeleri merkeze alan diğer roman türleri gibi gizemli bir yapıya sahiptir. Ancak büyülü gerçekçiliği fantastik ve bilim kurgu gibi türlerden ayıran temel özellik, yazarın ketumluğu ilkesidir. Bu ilke sayesinde anlatıcı, olaylara müdahil olmaz, doğaüstü olaylarla ilgili açıklamalara girmez. Bu da gizemi artırır. Buna karşın karakterler doğaüstü durumlara dönük sorgulayıcı tutumlar sergilemez, neden-sonuç ilişkisi kurmaya çalışmaz. Son olarak okuma eyleminin sürekliliğini sağlayan, çocuğu kitabı baştan sona okumaya yönlendiren gizem duygusunun büyülü gerçekçi çocuk romanlarında da kurguya yerleştirildiği söylenebilir. Özellikle katılımcıların bu konuya dikkat çekmesi bunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Büyülü gerçekçi metinler, insanların mucizelere inanma ve onlara tutunma ihtiyacını karşılayarak psikolojik sağlamlık kazanmalarına yardımcı olur (Aslan, 2024). Ayrıca büyülü gerçekçilik, modern dünyanın ruhsal boşluklarını gidermeyi hedefleyen, kaybolan değerleri anımsatan doğaüstü bir anlatım biçimidir. Bu tür yapıtlarla insanoğlu kaçındığı ve yüzleşmekten çekindiği gerçekleri başka bir pencereden görerek, bu gerçeklerle yüzleşebilir (Arargüç, 2016). Psikolojik açıdan değerlendirildiğinde büyülü gerçekçi çocuk romanlarının çocuk okurun duygusal ve bilişsel süreçleriyle ilişkili olabileceği söylenebilir. Elde edilen bulgular, katılımcıların büyülü gerçekçi çocuk romanlarını öncelikle arkadaşlarına ve aile üyelerine önerdiklerini ve bu önerilerini hayallerini sürdürme, bilinç geliştirme, duygu oluşturma ve empati kurma gibi gerekçelerle temellendirdiklerini göstermektedir. Söz konusu bulgular, katılımcıların öneri gerekçelerinde psikolojik öğelerin belirgin bir yer tuttuğuna işaret etmektedir.

Çalışmada ortaokul öğrencileri büyülü gerçekçi anlayışla kurgulanmış çocuk romanlarındaki olağanüstü, olağan dışı ve paranormal olgu, durum ve olaylara yoğunlukla değinmişlerdir. Katılımcıların sıra dışı, gerçek yaşamdan kopan fenomenlere dikkat göstermesi onların yaş düzeyiyle ilişkilendirilebilir. Yapılan farklı çalışmalarda yaş düzeyi arttıkça çocukların gerçek dışı olay ve durumlara dikkat ettikleri tespit edilmiştir. Landry vd. (1982) farklı sınıf düzeyindeki 48 çocukla yapılan bir çalışmada çocukların gerçeklikle fantastiği ayırt etme yönelimlerini incelemiştir. Sonuç olarak küçük yaş grubundaki çocukların olayların gerçekliğine, daha büyük yaş gruplarındaki çocukların ise, somut akıl yürütmeden soyut akıl yürütmeye geçişin bir göstergesi olarak, daha az gözlenebilir olan soyut özelliklere odaklandığı

görülmüştür. Mevcut çalışmada katılımcıların olağan dışı ögelere yönelimleri içinde buldukları gelişimsel dönemle ilişkilendirilebilir. Ortaokul öğrencilerinin büyük ölçüde soyut işlemler döneminde yer aldığı dikkate alındığında büyülü gerçekçi yapıtlarda yer alan olağanüstü öğelerin dikkat çekici bulunması bu gelişimsel özelliklerle ilişkili görünmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin büyülü gerçekçi çocuk romanlarını alımlama biçimlerini ortaya koymayı hedefleyen bu çalışma dışında araştırmacılara ve ilgililere şu öneriler getirilebilir:

- (1) Büyülü gerçekçi çocuk romanları farklı yaş gruplarına (örneğin ortaöğretim düzeyi) okutularak, bu yaş düzeyindeki okurların alımlama biçimleri farklı boyutlardan ele alınabilir.
- (2) Çocuklara seslenen büyülü gerçekçi romanlar karakter, izlek, dil ve anlatım, iletiler, değerler açısından incelenebilir. Bu tür metinlerin Türkçe eğitimi açısından değer ve önemi ortaya koyulabilir.
- (3) Kütüphane ve kitaplıklarda bu tür kitaplara yer verilerek sınıf içi etkinliklerle bu tür yapıtlar tartışılabilir.
- (4) Türkçe ders kitaplarında büyülü gerçekçi anlayışla üretilmiş, nitelikli metinlere yer verilebilir. Çeşitli etkinliklerle bu metinler değerlendirilebilir.

Sınırlılıklar

Bu araştırma, nitel araştırmaların genel doğasının sonucu olarak bazı sınırlılıklar barındırmaktadır. Öncelikle araştırma, oluşturulan çalışma grubuyla sınırlı olup ulaşılan bulguların genellenebilirliği sınırlıdır. Araştırmanın verileri öğrenci günlükleri ve görüşmeler aracılığıyla toplandığı için katılımcıların öznel algı ve ifadelerine dayanmaktadır. Okuma sürecinin belirli bir zaman dilimiyle sınırlandırılmış olması öğrencilerin uzun vadeli okuma alışkanlıkları ve kalıcı etkilerinin değerlendirilmesi güç görünmektedir. Son olarak çalışma, belirlenen romanlar ve uygulanan eylem planı çerçevesinde yürütüldüğü için farklı metin türleri ya da farklı uygulama süreçleri için sonuçlar değişiklik gösterebilir.

Beyanlar

Etik beyan: Araştırma kapsamında verilerin toplanması için öncelikle Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu Başkanlığından 23/12/2022 tarih ve 2022/26 sayılı etik izin alınmıştır. Ayrıca araştırmanın Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda yürütülmesine yönelik olarak ilgili Başkale İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünden 29/04/2024 tarih ve E-23131069-20-101220427 sayılı izin temin edilmiştir. Araştırma süreci alınan etik ve kurumsal izinler doğrultusunda gönüllülük esasına dayalı olarak ve araştırma etiği ilkelerine uygun şekilde yürütülmüştür.

Çıkar çatışması: Bu çalışma kapsamında yazarların herhangi bir kişi, kurum ya da kuruluşla mali veya akademik çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Veri erişilebilirliği: Bu çalışmada toplanan doküman ve veriler ilgili yazarlardan bilimsel ve akademik talepler üzerine paylaşılabilir.

Kaynakça

- Arargüç, M. F. (2016). *Büyülü gerçekçilik ve Louis de Bernières'nin Latin Amerika üçlemesi*. Çizgi Kitabevi.
- Aslan, B. (2024). *Faruk Duman'ın romanlarında büyüülü gerçekçilik* (Tez No. 886062) [Yüksek lisans tezi, Harran Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aslan, C. (2019). *Çocuk edebiyatı ve duyarlılık eğitimi*. Pegem Akademi.
- Ateş, K. (2023). Edebiyatta büyüülü gerçekçiliğin sınırları. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 13, 476–488. <https://doi.org/10.51531/korkutataturkiyat.1396922>
- Bayraktar, A. (2021). Value of children's literature and students' opinions regarding their favourite books. *International Journal of Progressive Education*, 17(4), 341–357. <https://doi.org/10.29329/ijpe.2021.366.21>
- Bennett, A., & Royle, N. (2020). *Şu edebiyat denen şey* (M. Erkan, Çev.). Notos Kitap.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (28. b.). Pegem Akademi.
- Canlı, S., & Aslan, C. (2018). Çetin Öner'in "Gülibik" adlı çocuk romanının yapısal ve eğitsel ilkeler açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 17(2), 812–833. <https://doi.org/10.17051/ilkonline.2018.419306>
- Çetin, H. (2020). *Ezeli siyasi dinin ebedi edebi dili büyüülü gerçekçilik: Büyünün gerçekliğinden gerçekliğin büyüüne* (Cilt 1). Kadim Yayınları.
- Ekin, A., & Sarıbaş, S. (2021). Carlos Fuentes'in "Kraliçe Bebek" adlı öyküsünde büyüülü gerçekçi anlatım. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 4(2), 263–270. <https://doi.org/10.47948/efad.924127>
- Emir, D., & Diler, H. E. (2011). Büyülü gerçekçilik: Latife Tekin'in Sevgili Arsız Ölüm ve Angela Carter'ın Büyülü Oyuncakçı Dükkânı isimli eserlerinin karşılaştırılması. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 51–62. <https://izlik.org/JA27ZT64BT>
- Erdem, S. (2011). Büyülü gerçekçilik ve halk anlatıları. *Millî Folklor*, 23(91), 175–188. <https://repository.bilkent.edu.tr/items/4e575d11-1a3f-4ac6-a999-be68d88f1846>
- Glesne, C. (2012). *Nitel araştırmaya giriş* (A. Ersoy & P. Yalçınoğlu, Çev.). Anı Yayıncılık.
- Günay, R. (2024). *Çocuklara seslenen distopik yapıtlara ilişkin ortaokul öğrencilerinin görüşleri üzerine bir inceleme* (Tez No. 865953) [Yüksek lisans tezi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Hammer, Y. (2006). Defining magical realism in children's literature: Voices in contemporary fugue, texts that speak from the margin. *Papers: Explorations into Children's Literature*, 16(2), 64–70. <https://ojs.deakin.edu.au/index.php/pecl/article/view/1217>
- Karagöz, H. (2025). Nazlı Eray'ın İmparator Çay Bahçesi romanında büyüülü gerçekçi unsurlar. *Sanal Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 9(2), 29–46. <https://izlik.org/JA99EG87SY>
- Kına, İ. (2026). Dina Rubina'nın "Çingene" adlı öyküsünde büyüülü gerçekçiliğin izleri. *Dil ve Edebiyat Araştırmaları*, 33, 1–8. <https://doi.org/10.30767/diledeara.1685723>
- Landry, M. O., Kelly, H., & Gardner, H. (1982). Reality-fantasy discriminations in literature: A developmental study. *Research in the Teaching of English*, 16(1), 39–52. <https://www.jstor.org/stable/40170877>
- Latham, D. (2006). Magical realism and the child reader: The case of David Almond's *Skellig*. *The Looking Glass: New Perspectives on Children's Literature*, 10(1). <https://ojs.latrobe.edu.au/ojs/index.php/tlg/article/view/95>
- Merriam, S. B., & Tisdell, E. J. (2016). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (4th ed.). Jossey-Bass.
- Oğuzkan, A. F. (2006). *Çocuk edebiyatı* (8. b.). Anı Yayıncılık.
- Onarıcıoğlu, A. S. (2020). *Ortaokul öğrencilerinin öyküleyici metinlere ilişkin tepkilerinin alımlama estetiği kuramı açısından incelenmesi* (Tez No. 659914) [Doktora tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Onay, E. (2011). Gölgesizler'de masal, efsane ve büyüülü gerçekçilik. *Millî Folklor*, 23(91), 221–225. <http://hdl.handle.net/11693/54416>

- Oranlı, S. N. (2021). *Büyülü gerçekçilik ve Türk edebiyatında büyüülü gerçekçilik* (Tez No. 696473) [Yüksek lisans tezi, Ordu Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Özüm, A. (2009). *Angela Carter ve büyüülü gerçekçilik*. Ürün Yayınları.
- Pulimeno, M., Piscitelli, P., & Colazzo, S. (2020). Children's literature to promote students' global development and wellbeing. *Health Promotion Perspectives*, 10(1), 13–23. <https://doi.org/10.15171/hpp.2020.05>
- Rosen, R. (2026). Reimagining connections: Eco-magical realism and human-nonhuman relationships in Anna-Marie McLemore's *Wild Beauty* and Laura Ruby's *Bone Gap*. *Children's Literature in Education*, 57, 276–294. <https://doi.org/10.1007/s10583-025-09662-7>
- Sağlam Can, E. (2016). *Büyülü gerçekçilik*. Academia.edu. <https://www.academia.edu/38868886/B%C3%BCy%C3%BCl%C3%BCGer%C3%A7ek%C3%A7ilik>
- Sawyer, W. E. (2012). *Growing up with literature*. Wadsworth Publishing.
- Sever, S. (2021). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem.
- Shatgreevan, M., & Mohanty, S. (2025). Magic as medicine: Exploring trauma and resilience in children's magical realist narratives. *Research Journal of English Language and Literature (RJELAL)*, 13(3), 226–232. <http://www.rjelal.com/13.3.25.html>
- Şen, C. (2018). *Dede Korkut anlatılarında büyüülü gerçekçilik* (Tez No. 513255) [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Şen, E. (2021). *Çocuk edebiyatında kurmaca gerçekçilik* (2. b.). Nobel Bilimsel Eserler.
- Şen, E., & Karagül, S. (2021). A study of secondary school students' perceptions of fictional characters. *International Journal of Educational Methodology*, 7(3), 433–446. <https://doi.org/10.12973/ijem.7.3.433>
- Şirin, M. R. (2014). Edebiyat ve çocuk edebiyatı, edebiyatın amacı ve işlevi. *Türk Dili*, 12–31.
- Taherdoost (2026). *Navigating qualitative research: A comprehensive guide to methods and practices*. Routledge.
- Ulusoy Aranyosi, E. (2011). Edebiyatta büyüülü gerçekçiliğin "büyü"sünün menşei üzerine: Sosyal adaptasyon araçları olarak masallar. *Millî Folklor*, 23(91), 189–194. <http://hdl.handle.net/11693/54418>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, C. (2011). *Sylvie Germain'in Gecelerin Kitabı ve Amber Gece adlı yapıtlarında büyüülü gerçekçilik* (Tez No. 302323) [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Yılmaz, A., & Ulusoy, B. (2025). Fantastik ile büyüülü gerçekçiliğin sınırları üzerine kavramsal bir inceleme. *Uluslararası Dil, Edebiyat ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 8(3), 1271–1285. <https://doi.org/10.37999/udekad.1720020>
- Yücel, H. İ. (2023). *Büyülü gerçekçilik kavramı ve 1980 sonrası Türk romanındaki yansımaları* (Tez No. 796577) [Doktora tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Zamora, L. P. (1995). The visualizing capacity of magical realism: Objects and expression in the work of Jorge Luis Borges. In L. P. Zamora & W. B. Faris (Eds.), *Magical realism: Theory, history, community* (pp. 21–37). Duke University Press.

Extended Abstract

Introduction

Children's literature goes beyond offering aesthetic pleasure, constituting a very special atmosphere that supports children's cognitive and social development. Literary works constructed in line with the principle of child appropriateness not only nurture children's imagination but also introduce them to the complex and sometimes challenging realities of life (Aslan, 2019; Oğuzkan, 2006; Sever, 2021; Şen, 2021; Şirin, 2014). In this context, literary genres that integrate reality with extraordinary events contribute to the enrichment of young readers' intellectual and emotional worlds. Magical realism is a distinctive narrative mode in which extraordinary events and situations are presented as an integral part of everyday life. Supernatural elements in magical realism are not questioned by storytellers and characters because they accept them as if they were true to life but in fantastic literature, that is not case. By blurring the boundaries between reality and dream, this literary approach reshapes readers' perceptions of reality and provides a multilayered reading experience. Furthermore, it maintains the engagement of its audience by addressing social traumas, individual suffering, and ethical concerns through metaphorical and symbolic representation (Ateş, 2023; Erdem, 2011, Yıldırım, 2011). A review of the literature reveals that the concept of magical realism has been predominantly explored within the domain of adult literature, whereas research focusing on its manifestations in children's literature remains limited. Nevertheless, children's novels written within a magical realist approach represent powerful narrative forms that engage children's emotional worlds, foster empathy, and enhance social awareness. Accordingly, the primary objective of the present study is to investigate how secondary school students receive children's novels written within a magical realist approach and to identify the emotions and perceptions these texts elicit. Through an in-depth examination of how children's novels written within a magical realist approach shape reading experiences, this study seeks to contribute to the fields of children's literature, reading education, and literary education.

Method

This study was designed as a basic qualitative research study. Merriam and Tisdell (2016) classify qualitative research into six main approaches: basic qualitative research, phenomenology, grounded theory, ethnography, narrative analysis, and qualitative case study. However, in applied fields such as education, administration, health, and social services, basic qualitative research is considered the most commonly used approach. In this context, basic qualitative research stands out as one of the most frequently employed types of qualitative research, particularly in the field of education. The study group comprised 14 secondary school students who participated in the research on a voluntary basis. Among the participants, five were male and nine were female. The age distribution showed that two participants were 11 years old, five were 12 years old, five were 13 years old, and two were 14 years old. With regard to grade level, three students were in the 6th grade, six in the 7th grade, and five in the 8th grade. Participants were selected through purposeful and criterion sampling, with regular reading habits and voluntary participation serving as the primary inclusion criteria. As part of the study, participants read

seven children's novels written within a magical realist approach. The novels were examined in terms of child appropriateness, pedagogical suitability, and consistency with children's lived realities, and particular attention was paid to ensuring that they did not include violent, sexual, or potentially distressing content. Data were gathered through student journals and semi-structured interviews and analyzed using content analysis. Codes and themes derived from the analysis were systematically organized using MAXQDA 24 software.

Findings

The findings indicate that magical realist children's novels offer secondary school students a multidimensional and intensive reading experience. One of the most notable findings is that these novels result in a wide range of emotional responses among students. The analysis of the data indicated that magical realist children's novels elicited a total of 189 emotional expressions. Among these emotions, sadness was the most frequently expressed ($f = 53$), followed by surprise ($f = 38$) and happiness ($f = 34$). In addition, emotions such as fear, joy, and excitement were also reported. Taken together, these findings indicate that magical realist novels have considerable potential to enhance students' emotional awareness and promote emotional engagement. The findings further indicate that students did not perceive the extraordinary events depicted in magical realist novels as strange; instead, they displayed considerable interest in these elements. Events such as climbing to the Moon, flying, communicating with animals, and the animation of inanimate objects were identified by students as among the most striking aspects of the novels. Moreover, the integration of extraordinary elements with real-life problems facilitated students' empathetic engagement with the characters and enhanced the perceived credibility of the narratives. The findings further indicate that students formed strong identificatory bonds with the characters in the novels. Characters characterized by magical abilities, rich imaginations, and perseverance were particularly engaging for students. Participants demonstrated marked interest in extraordinary abilities such as flying, communicating with animals, and casting spells. Another significant finding of the study is that students developed heightened sensitivity to representations of violence encountered in the novels. Participants reported feeling disturbed by situations such as paternal oppression or violence ($f = 7$), violence by an aunt ($f = 7$), peer bullying ($f = 5$), adult bullying ($f = 4$), and derogatory nicknaming ($f = 3$). This finding suggests that magical realist children's novels have considerable potential to raise awareness of the negative consequences of violence. It was also notable that students developed desires related to real life after reading the novels. In particular, aspirations related to social life became more prominent. Participants expressed wishes for increased cooperation and mutual assistance ($f = 2$), the alleviation of poverty ($f = 1$), and the healing of illnesses ($f = 1$). These findings suggest that magical realist children's novels not only engage children's imagination but may also contribute to the development of ethical awareness and social consciousness among young readers.

Discussion, Conclusion and Suggestions

The findings of the study reveal that magical realist children's novels provide secondary school students with a rich, nuanced, and multidimensional reading experience. The results align with perspectives in the

literature emphasizing the potential of the magical realist approach to foster empathy, sensitivity, and emotional awareness. By supporting its conclusions with concrete frequency data, this study makes an original contribution to the literature on the effects of magical realist novels on child readers. It can be argued that magical realist children's novels nurture children's imagination while engaging them with the realities of life within a safe and mediated framework, thereby supporting both cognitive and affective development simultaneously. Such works transform the reader from a passive recipient into an emotionally and intellectually active participant in the reading process. For future research, comparative studies examining how magical realist children's literature is received by different age groups are recommended. In addition, studies employing quantitative and mixed-methods approaches may further elucidate the effects of magical realist narratives on reading motivation, values education, and critical thinking using larger samples. Increasing the presence of magical realist children's novels in educational settings may strengthen children's engagement with literature and enhance their ability to perceive the world from multiple perspectives.